สรุปรายงานประจำปี
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๒๕๖๑

Annual Report 2018

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๓
ส่วนที่ ๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด	๑๘
ส่วนที่ ๓ สรุปผลการดำเนินงานการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้านต่าง ๆ	๒๒

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ความเป็นมาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เครื่องหมายราชการของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปช้างในท้องน้ำ หมายถึง การฝึกช้างป่าให้รู้จักการบังคับบัญชาในการรบ และใช้งานด้านต่าง ๆ สาเหตุที่ใช้รูปช้างในท้องน้ำเป็นตราประจำจังหวัด เพราะเป็นที่มาของการตั้งเมืองแม่ฮ่องสอน โดยเริ่มจากการที่เจ้าแก้วเมืองมา ออกจับช้างให้เจ้าเมืองเชียงใหม่ (พ.ศ. ๒๓๖๘ – ๒๓๘๙) และได้รวบรวมชาวไทยใหญ่ให้มาตั้งบ้านเมืองเป็นหลักแหล่งขึ้น ๒ แห่ง คือ ที่บ้านปางหมูและบ้านแม่อ่องสอน สาเหตุที่เรียกว่า แม่ฮ่องสอน ก็เพราะว่า มีร่องน้ำใช้สำหรับฝึกช้าง

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นกระพี้จั่น เป็นต้นไม้พระราชทาน เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๗

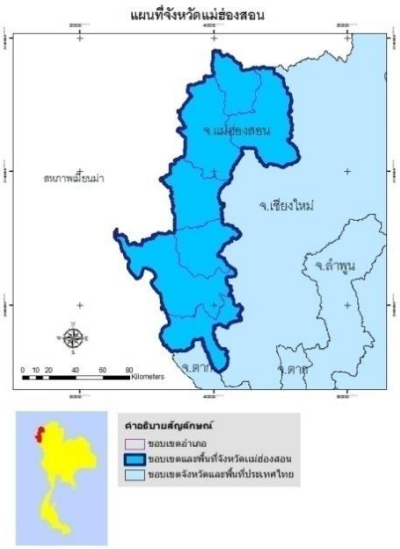
ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกบัวตอง

คำขวัญประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน : หมอกสามฤดู กองมูเสียดฟ้า ป่าเขียวขจี ผู้คนดี ประเพณีงาม ลือนามถิ่นบัวตอง

ลักษณะทางกายภาพ

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดชายแดน อยู่ทางภาคเหนือตอนบน ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๙๒๔ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๗,๙๘๗,๘๐๘.๒๗ ไร่ หรือประมาณ ๑๒,๖๘๑.๒๕๙ ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ ๘ของประเทศ พื้นที่มีรูปร่างเรียวยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ มีความยาวประมาณ ๒๕๐กิโลเมตรและความกว้างประมาณ ๙๕ กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนื้อที่ป่าไม้ ประมาณ ๑๑,๑๓๓.๗๘ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖,๙๕๘,๖๑๒.๒๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๑๒ ของพื้นที่จังหวัด มีพื้นที่เกษตรกรรม ๔๐๖,๐๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๘

อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง และประเทศเพื่อนบ้าน เป็นดังนี้

ทิศเหนือและทิศตะวันตก ติดต่อกับรัฐฉาน รัฐคะยา และรัฐคอทูเล ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยตะวันตก แม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำเมย เป็นแนวพรมแดนกั้นระหว่างประเทศ

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยมีแม่น้ำยวม และแม่น้ำเงา เป็นแนวเขตจังหวัด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอสะเมิง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอฮอด และอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยกลาง และเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออกเป็นแนวเขตระหว่างจังหวัด

ทุกอำเภอในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเขตแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รวมระยะทางประมาณ ๔๘๓ กิโลเมตร โดยเป็นพื้นดินประมาณ ๓๒๖ กิโลเมตร เป็นแม่น้ำประมาณ ๑๕๗ กิโลเมตร แบ่งเป็นแม่น้ำสาละวิน ๑๒๗ กิโลเมตร และแม่น้ำเมย ๓๐ กิโลเมตร

<u>สภาพภูมิประเทศ</u>

สภาพภูมิประเทศเป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อนและเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีทิวเขาเรียงตามแนวทิศเหนือ-ใต้ ขนานกัน ทิวเขาที่สำคัญ คือ ***ทิวเขาแดนลาว*** อยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตแดนประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และ ***ทิวเขาถนนธงชัย*** ประกอบด้วยทิวเขาเรียงขนานกัน ๓แนว คือ ทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก เป็นแนวเขตแดนประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาทิวเขาถนนธงชัยกลาง อยู่ระหว่างแม่น้ำยวมและแม่น้ำแม่แจ่ม และทิวเขาถนนธงชัยตะวันออก เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งยังเป็นที่ตั้งของยอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาแม่ยะอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอปาย มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒,๐๐๕เมตร

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ *แม่น้ำปาย* ซึ่งมีต้นกำเนิดจากทิวเขาถนนธงชัย ไหลผ่านจังหวัดแม่ฮ่องสอน ไปบรรจบกับแม่น้ำสาละวิน มีความยาว ๑๓๕ กิโลเมตร *แม่น้ำยวม* ซึ่งมีต้นกำเนินจากภูเขา

ด้านตะวันออกของอำเภอขุนยวม ไหลผ่านอำเภอแม่ลาน้อยและอำเภอแม่สะเรียง ไปบรรจบกับแม่น้ำเมย มีความยาว ๑๖๐ กิโลเมตร และ *แม่น้ำละมาด* ซึ่งมีต้นกำเนิดจากดอยแม่ละมาด ไหลผ่านอำเภอเมืองลงสู่แม่น้ำปาย

ข้อมูลการปกครอง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนแบ่งการปกครองออกเป็น๗อำเภอ ๔๕ ตำบล ๔๑๕ หมู่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๕๐ แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๖ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ๔๒ แห่ง

ตารางที่ ๑ การแบ่งการปกครองของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่	จังหวัด / อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	ทม.	ทต.	อบต.
	จ.แม่ฮ่องสอน	**๑๒,๖๘๑.๒๕๙**	**๔๕**	**๔๑๕**	**๑**	**๑**	**๖**	**๔๒**
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๒,๔๘๓.๑๑๕	๗	๖๘	๑	๑	-	๖
๒	อ.ขุนยวม	๑,๖๙๘.๓๑๒	๖	๔๓	-	-	๑	๖
๓	อ.ปางมะผ้า	๗๙๘.๓๗๕	๔	๓๘	-	-	-	๔
๔	อ.ปาย	๒,๒๔๔.๗๐๐	๗	๖๒	-	-	๑	๗
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑,๔๕๖.๖๔๕	๘	๖๙	-	-	๑	๘
๖	อ.แม่สะเรียง	๒,๕๘๗.๔๒๕	๗	๗๗	-	-	๓	๕
๗	อ.สบเมย	๑,๔๑๒.๖๘๗	๖	๕๘	-	-	-	๖

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประชากร

จากข้อมูลประชากร ปี ๒๕๖๐ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประชากรทั้งสิ้น ๒๗๙,๐๙๙ คน เป็นชาย ๑๔๒,๒๑๓ คน เป็นหญิง ๑๓๖,๘๗๕ คน และมีจำนวนบ้านทั้งสิ้น ๑๐๗,๖๔๘ หลัง ความหนาแน่นของประชากร เท่ากับ ๒๔.๘๖ คน/ตารางกิโลเมตร

ระบบสาธารณูปโภค

<u>ไฟฟ้า</u>

จังหวัดแม่ฮ่องสอน รับกระแสไฟฟ้ามาจากสถานีไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่ (จอมทอง ฮอด และแม่แตง) นำจ่ายด้วยระบบ ๒๒ KV ไปในพื้นที่ทั้ง ๗ อำเภอ และมีแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๘ แหล่ง กำลังผลิตไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น ๓๐,๓๐๐ กิโลวัตต์โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ ๑๖ แหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนประจำปี ๒๕๕๘

ที่	แหล่งผลิต	กำลังผลิต (กิโลวัตต์)	ประเภทการผลิต
๑	เขื่อนแม่สะงา	๑๒,๐๐๐	พลังน้ำ
๒	เขื่อนผาบ่อง	๘๕๐	พลังน้ำ
๓	Solar cell ผาบ่อง	๕๐๐	พลังงานแสงอาทิตย์
๔	โรงจักรดีเซลแม่ฮ่องสอน	๕,๔๐๐	น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง
๕	เขื่อนแม่สะเรียง	๑,๒๕๐	พลังน้ำ
๖	โรงจักรดีเซลแม่สะเรียง	๔,๐๐๐	น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง
๗	บ. แม่สะเรียง Solar, บ. นภัส Solar	๔,๐๐๐	พลังงานแสงอาทิตย์
๘	เขื่อนแม่ปาย	๒,๓๐๐	พลังน้ำ
	รวมทั้งสิ้น	**๓๐,๓๐๐**	

ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน

และจากข้อมลของสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ในปี ๒๕๕๘ มีครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ จำนวนทั้งสิ้น ๕๘,๘๖๙ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๒,๗๗ ของครัวเรือนทั้งหมด มีครัวเรือนที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ จำนวนทั้งสิ้น ๑๒,๒๕๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๒๓ ของครัวเรือนทั้งหมด (จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๗๑,๑๒๕ ราย การเก็บข้อมูลครัวเรือน มี/ไม่มีไฟฟ้าใช้ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ไม่ได้เก็บข้อมูลตามเขตการปกครองตำบล อำเภอ แต่แบ่งตามสภาพพื้นที่การจ่ายไฟฟ้าเป็นหลัก อาจทำให้จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ไม่สอดคล้อง/ใกล้เคียง กันกับข้อมูลทะเบียนราษฎร)

โดยจำแนกประเภทการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (จำแนกจากจำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้) ประกอบด้วย ที่อยู่อาศัย จำนวน ๕๑,๖๔๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๗๓ สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม ๖ล๕๓๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๐ สถานที่ราชการและสาธารณะ จำนวน ๓๒ ราย คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๕ และอื่น ๆ จำนวน ๖๖๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๒

<u>ประปา</u>

ปี ๒๕๕๘ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสำนักงานการประปาส่วนภูมิภาค ตั้งอยู่ในพื้นที่ จำนวน ๒ สาขา คือ สาขาแม่ฮ่องสอน และสาขาแม่สะเรียงครอบคลุมพื้นที่ ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอแม่ลาน้อย มีกำลังการผลิตรวม ๑๔,๔๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน สามารถให้บริการครัวเรือนผู้ใช้น้ำ จำนวน ๑๑,๔๕๗ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๕ ของครัวเรือนทั้งหมด (คำนวณจากข้อมูลทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง ปี ๒๕๕๘) ส่วนที่เหลือใช้จากแหล่งน้ำอื่น ๆ คือ แหล่งน้ำบาดาล ระบบประปาหมู่บ้าน และระบบประปาภูเขา

การคมนาคม

จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๙๒๔ กิโลเมตร มีการคมนาคม ๒ เส้นทาง

ทางบก โดยมีถนนสายหลัก จำนวน ๔ เส้นทาง คือ

๑. ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ (เชียงใหม่-ฮอด-แม่สะเรียง-แม่ฮ่องสอน)

๒. ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ (เชียงใหม่-แม่แตง-ปาย-แม่ฮ่องสอน)

๓. ทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ (แม่สอด-แม่สะเรียง-แม่ฮ่องสอน)

๔. ทางหลวงหมายเลข ๑๒๖๓ (เชียงใหม่-แม่แจ่ม-ขุนยวม-แม่ฮ่องสอน)

สภาพถนนลาดยาง มีสภาพชำรุดทรุดโทรมเป็นช่วง ๆ และคดเคี้ยว นอกจากนี้ยังมีถนนสายรองเชื่อมระหว่างเส้นทางหลัก อยู่ในความดูแลของสำนักงานแขวงทางหลวงชนบท และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพถนนเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่

ทางท่าอากาศยาน มีท่าอากาศยาน ๒ แห่ง คือ

๑. ท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอน มีสายการบินกานต์แอร์ และสายการบินบางกอกแอร์เวย์ ให้บริการเที่ยวบินระหว่างเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน-เชียงใหม่ ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๔๐ นาที และสายการบินนกแอร์ให้บริการเที่ยวบินระหว่างแม่ฮ่องสอน-กรุงเทพ ฯ -แม่ฮ่องสอน

๒. ท่าอากาศยานปาย มีสายการบินกานต์แอร์ให้บริการเที่ยวบินระหว่างเชียงใหม่-อำเภอปาย-เชียงใหม่ ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๓๐ นาที

ข้อมูลด้านสาธารณสุข

สถานบริการ มีโรงพยาบาลทั่วไปขนาด ๑๕๐ เตียง (ระดับ S) จำนวน ๑ แห่ง โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๙๐ เตียง (ระดับ M๒) จำนวน ๑ แห่ง โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๖๐ เตียง (ระดับ F๑) จำนวน ๑ แห่ง โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๓๐ เตียง (ระดับ F๒) จำนวน ๔ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีจำนวน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล ๗๒ แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ทั้ง ๗ อำเภอ

ศูนย์ควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลงจำนวน ๑๐ แห่ง และมาลาเรียคลินิก จำนวน ๑๕ แห่ง ศูนย์มาลาเรียชุมชน จำนวน ๒๑ แห่ง สถานบริการสาธารณสุขในสังกัดกรมการแพทย์ โรงพยาบาลธัญญารักษ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขนาด ๗๕ เตียง จำนวน ๑ แห่ง

<u>ข้อมูลการเจ็บป่วย</u>

สาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอก เรียงจากมากไปน้อย ๕ อันดับแรก ได้แก่ อาการแสดงและสิ่งผิดปกติที่พบได้จากการตรวจทางคลินิกฯ โรคระบบหายใจ โรคระบบย่อยอาหารรวมโรคในช่องปาก โรคระบบกล้ามเนื้อรวมโครงร่างและเนื้อยึดเสริม และโรคระบบไหลเวียนเลือด

การศึกษา

การจัดการศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอนแบ่งได้เป็น

๑. ระดับประถมศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ และ ๒ ซึ่งมีโรงเรียนจำนวน ๓๕๐ โรง มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น ๓๕,๑๐๒ คน จำนวนครู ๓,๐๗๒ คน มีห้องเรียน ๓,๐๖๔ ห้อง

๒. ระดับมัธยมศึกษา มีโรงเรียน จำนวน ๑๐ โรงเรียน จำนวนครู ๔๖๓ คน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น ๗,๔๔๐ คนมีห้องเรียน ๒๓๓ ห้อง

๓. ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดูแลการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑ แห่ง

๔. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑๓ แห่ง

๕. การศึกษานอกระบบ ให้บริการศึกษาในรูปแบบการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่องประเภททางไกล การศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.ทางไกล) ประกาศนียบัตรอาชีพ และการศึกษาเพื่อชุมชนบนพื้นที่สูง

๖. สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในระดับอนุปริญญา จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพนวมินทราชินีแม่ฮ่องสอน วิทยาลัยการอาชีพแม่สะเรียง และวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน

๗. สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สำหรับข้อมูลการศึกษาต่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนจำนวน ๑๔ โรงเรียน โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ทั้งหมด จำนวน ๑,๖๑๘ คน มีที่เรียนศึกษาต่อ จำนวน ๑,๑๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๗๓ และมีนักเรียนที่ไม่ศึกษาต่อ/ประกอบอาชีพ/รอฟังผล จำนวน ๔๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๑๐

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

<u>ทรัพยากรป่าไม้</u>

ภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีลักษณะเป็นทิวเขาสลับซับซ้อน ที่มีความสูงจากน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ ๑๐๐ - ๒,๐๐๐ เมตร เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีทิวเขาเรียงตามแนวทิศเหนือและทิศใต้ขนานกัน ทิวเขาที่สำคัญ คือ ทิวเขาแดนลาว อยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตแดนประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และ ทิวเขาถนนธงชัย ประกอบด้วยทิวเขาเรียงขนานกัน ๓ แนว คือ ทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก เป็นแนวเขตแดนประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาทิวเขาถนนธงชัยกลาง อยู่ระหว่างแม่น้ำยวมและแม่น้ำแม่แจ่ม และทิวเขาถนนธงชัยตะวันออก เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งยังเป็นที่ตั้งของยอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาแม่ยะอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอปาย มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒,๐๐๕ เมตร **ประเภทของป่าไม้**ที่พบในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งป่าชนิดไม่ผลัดใบ ได้แก่ ป่าดงดิบชื้น ป่าดงดิบเขา และป่าสน และป่าชนิดผลัดใบ ได้แก่ ป่าผสมเบญจพรรณ และป่าเต็ง-รัง นอกจากนี้ยังพบป่าไร่ร้างและป่าไร่เลื่อนลอย พืชพันธุ์ไม้ในป่าส่วนใหญ่เป็นไม้มีค่า เช่น ไม้สัก ไม้เต็งรัง ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัง ไม้มะค่าโมง ไม้รกฟ้า ไม้ยมหอม ไม้ตะเคียนทอง ไม้ตะเคียนหนู ไม้เต็ง ไม้รัง ยางเหียง ไม้พลวง ไม้ตะแบก ฯลฯพืชพันธุ์ไม้ที่มีอยู่ทั่วไป ได้แก่ ไม้ไผ่ ผักหวานป่า ต้นคราม ผักกูด ผักกูดดอย ผักพ่อค้า ดอกอาว (กระเจียว) สาบแล แคป่า เพกา ปู่ย่า ผักแว่น

ผักหนาม ผักเฮือด ผ่า เพียฟาน ฟักข้าว มันปลา (มันปู) เตา(สาหร่ายน้ำจืด) อ่องลอด (ดอกหิน) สมอไทย มะขามป้อม พืชพันธุ์ไม้เฉพาะ มีผักส้มปี้ (หัวแหวน) ผักหนามโค้ง (หมากลม) ดอกดิน เป็นต้น สัตว์ป่าที่พบได้แก่ เลียงผา กวางป่า เก้ง หมูป่า วัวแดง กระทิง เสือโคร่ง กระต่ายป่า กระรอก กระแต ชะนี นกกว่า ๑๒๐ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมประมาณ ๓๐ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๕ ชนิด สัตว์เลื้อยคลายประมาณ ๓๐ ชนิด ปลาน้ำจืดประมาณ ๓๐ ชนิด และแมลงกว่า ๒๐๐ ชนิด

ที่สำคัญจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีผืนป่าสักที่ประชาชนแม่ฮ่องสอนหวงแหน คือ “ป่าสักนวมินทรราชินี” เนื้อที่รวม ๔๙๗.๒ ตารางที่กิโลเมตร หรือ ๓๑๐,๗๒๕ ไร่ เป็นไม้สักมีลักษณะดี ขนาดใหญ่ ลำต้นเปลาตรง อัตราการเจริญเติบโตสม่ำเสมอ สภาพป่ามีความสมบูรณ์ สามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่สูงกว่า ๑,๐๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถแล้ว ทรงรับโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจเอากพระราชดำริ เนื่องจากผืนป่าสักดังกล่าวมีความหลากหลายทางชีวภาพเหมาะสมสำหรับศึกษาวิจัย พัฒนาพันธุ์ไม้สัก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่น การล่องแก่งชมป่าสัก เป็นต้น

<u>ทรัพยากรน้ำ</u>

ทรัพยากรน้ำของจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำจากพื้นที่ป่าต้นน้ำอยู่บริเวณรอยต่อระหว่างทิวเขาถนนธงชัยกับทิวเขาแดนลาว และทิวเขาทางตอนใต้ในอำเภอขุนยวม มีปริมาณน้ำได้กักเก็บได้ต่อปี ๑๓,๐๘๙,๖๐๐ ลบ.ม. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในจังหวัด ๑,๒๕๐.๖๐ ลบ.ม. ประเภทของแหล่งน้ำในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน แม่น้ำสายหลัก ได้แก่ แม่น้ำปาย แม่น้ำสาละวิน แม่น้ำยวม และแม่น้ำสายรอง ได้แก่ แม่สุรินทร์ แม่ลาหลวง แม่เงา น้ำของ น้ำแม่ริด แม่สะเรียง แม่สะงา แม่สะมาด ส่วนอ่างเก็บน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำม่อนตะแลง ปริมาณกักเก็บน้ำปริมาณ ๐.๒๖๙ (ลบ.ม.) อ่างเก็บน้ำห้วยแม่ฮ่องสอน ปริมาตรกักเก็บน้ำปริมาณ ๐.๖๖๓ (ลบ.ม.)อ่างจองจายปริมาตรกักเก็บน้ำปริมาณไม่แน่นอน (ลบ.ม.) ประชาชนในพื้นที่มีความต้องการ ใช้น้ำด้านเกษตรร้อยละ ๓๓.๑๔ น้ำบาดาลในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งหมด ๖๑๗ แห่ง เป็นการเจาะน้ำบาดาลเพื่อจะใช้ในการอุปโภค บริโภคทั่วไป หรือเพื่อการเกษตร หรือเพื่อใช้ในภาคธุรกิจ หรือเพื่อใช้ในภาคอุตสาหกรรม

<u>ทรัพยากรดิน</u>

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาซึ่งมีความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๓๕ ของดินที่พบบริเวณดังกล่าว มีทั้งดินลึกและดินตื้นลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ แตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้นมักมีเศษหินก้อนหินหรือพื้นโผล่กระจัดกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่างๆเช่นป่าเบญจพรรณป่าเต็งรังหรือป่าดงดิบชื้นหลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอย โดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและนำซึ่งเป็นผลท้าให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ในพื้นที่ที่ท้าการเกษตรบริเวณตะพักลำน้ำหรือที่ราบระหว่างเขาส่วนใหญ่เป็นดินลึกเนื้อดินร่วน เหนียวปนทรายความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ในพื้นที่ดอนส่วนใหญ่เป็นดินลึกมากเนื้อดินร่วนปน ดินเหนียว มีปัญหาเป็นดินกรดและมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่เป็นดินตื้นมีหินและกรวดปน เนื้อดินร่วน ปนทราย และดินเป็นดินกรด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินจะถูกชะล้างพังทลายได้ง่าย บริเวณที่มีความลาดชันไม่มากนัก และดินไม่ตื้นมาก อาจใช้ปลูกพืชไร่ได้ แต่ต้องรบกวนดิน

น้อยที่สุด พร้อมทั้ง จัดท้าระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม ใส่ปูนเพื่อแก้ความเป็นกรดของดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี

<u>การใช้ที่ดิน</u>

จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า จากพื้นที่รวมทั้งหมด ๗,๙๘๗,๘๐๘.๒๗ ไร่ พื้นที่ป่า ๖,๙๕๘,๖๑๒.๒๓ไร่ ของพื้นที่จังหวัด พื้นที่เกษตรกรรม ๔๐๖,๐๐๐ ไร่ พื้นที่นอกการเกษตร ๕๐๔,๑๑๕ ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย ๕๕,๓๔๑ ไร่ แหล่งน้ำ ๒๐,๓๐๑ ไร่และพื้นที่อื่นๆ ๔๓,๔๓๙.๐๔ ไร่

<u>พื้นที่เกษตร</u>

พื้นที่ที่เกษตรกรใช้ประโยชน์เพื่อท้าการเกษตรปลูกพืช ๔๐๖,๐๐๐ ไร่ โดยเป็นการเพาะปลูกข้าว ๑๕๘,๐๘๖ ไร่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๖๑,๔๓๙ ไร่ ถั่วเหลือง ๕๓,๖๓๗ ไร่ กะหล่ำปลี ๑๙,๗๙๙ ไร่ กระเทียม ๑๖,๕๓๖ ไร่ ถั่วแดงหลวง ๒๑,๑๕๘ ไร่ กาแฟอาราบิก้า ๕,๒๙๔ ไร่ งา ๒,๑๔๑ ไร่ ส้มเขียวหวาน๑,๐๖๖ ไร่ ลำไย ๗๘๗ ไร่ และอื่นๆ ๖๖,๐๕๗ ไร่

<u>พื้นที่อยู่อาศัยและอื่นๆ</u>

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย พื้นที่ ๕๕,๓๔๑ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๙ ของพื้นที่ รวมของจังหวัด นอกนั้นเป็นพื้นที่อื่นๆ ๑๔๒,๒๓๒.๑๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๘ ของพื้นที่รวมของจังหวัด

ข้อมูลด้านความมั่นคง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดชายแดน มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมา ตลอดทั้ง ๗ อำเภอ ระยะทางประมาณ ๔๘๓ กิโลเมตร มีช่องทางเข้าออกชายแดน ทางบก จ้านวน ๓๖ ช่องทาง ทางน้ำ ๙ ท่าข้าม และยังมีการเคลื่อนไหวของชนกลุ่มน้อย ที่ต่อต้านรัฐบาลสหภาพเมียนมา เป็นปัจจัยสำคัญส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ของประเทศ สถานการณ์ปัญหาที่ส่งผลกระทบความมั่นคงในปัจจุบันและยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร อาทิ ปัญหากองกำลังชนกลุ่มน้อยต่อต้านรัฐบาลสหภาพเมียนมา ปัญหายาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ปัญหาการลักลอบท้าลายทรัพยากรธรรมชาติ

<u>จุดผ่อนปรนการค้าชายแดน</u>

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ๕ ช่องทาง ได้แก่

๑. จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านห้วยต้นนุ่น อยู่ในเขตพื้นที่บ้านห้วยต้นนุ่น หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม

๒. จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านห้วยผึ้ง อยู่ในเขตพื้นที่บ้านห้วยผึ้ง หมู่ที่ ๓ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๓. จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านน้ำเพียงดิน อยู่ในเขตพื้นที่บ้านห้วยเดื่อ หมู่ที่ ๓ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๔. จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านเสาหิน อยู่ในเขตพื้นที่บ้านเสาหิน หมู่ที่ ๑ ตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง

๕. จุดผ่อนปรนการค้าชายแดนช่องทางบ้านแม่สามแลบ อยู่ในเขตพื้นที่บ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ ๑ ตำบลผาบ่อง อำเภอสบเมย

ชนกลุ่มน้อย

บริเวณชายแดนไทยด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ยังมีการเคลื่อนไหวของกองกำลังติดอาวุธชน กลุ่มน้อยที่สวามิภักดิ์ต่อพม่า และต่อต้านพม่า กลุ่มต่างๆ เช่น กองกำลังกลุ่มไทใหญ่ (SSA) กลุ่มกะเหรี่ยง (KNPP, KNB, KNPLF) มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อรัฐบาลสหภาพเมียนมา ได้กดดันให้มีการวางอาวุธหลังการเลือกตั้ง ส่งผลต่อความมั่นคงชายแดน ปัญหายาเสพติด ปัญหาผู้ลี้ภัยจาก การสู้รบ

พื้นที่พักพิงชั่วคราวและผู้หนีภัยจากการสู้รบในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การขยายตัวของผู้หนีภัยการสู้รบจากพม่า จากสภาพพื้นที่และอาณาเขตของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้ในแต่ละปีมีการลักลอบเข้าเมืองจากพม่าเข้ามาโดยตลอดและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งที่เป็นขบวนการ (ผ่านนายหน้า) และหลบหนีเข้ามาเอง (ไม่ผ่านนายหน้า) และเข้ามาอยู่อาศัยและทำงานใน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และบางส่วนได้ลักลอบหลบเข้าไปยัง พื้นที่ส่วนในของประเทศเช่น จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดกรุงเทพมหานคร ประกอบกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนมี พื้นที่พักพิงชั่วคราวจากการสู้รบจากพม่า จำนวน ๔ แห่ง รวมจำนวนผู้หนีภัยจากการสู้รบ ๒๖,๓๘๙ คน ประกอบด้วย ๑) พื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านใหม่ในสอย หมู่ที่ ๔ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำนวน ๘,๒๐๔ คน ๒) พื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านแม่สุริน หมู่ที่ ๕ ตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จำนวน ๘๖๖ คน ๓) พื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านแม่ลาหลวง หมู่ที่ ๗ ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จำนวน ๗,๙๗๔ คน ๔) พื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ บ้านใหม่แม่ละอุน หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จำนวน ๙,๓๔๕ คน ซึ่งในแต่ละปีจะมีชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนได้หลบหนีเข้ามาในพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ ทั้ง ๔ แห่ง อย่างต่อเนื่อง มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว หากไม่เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยดังกล่าวจะท้าให้เกิดปัญหาตามมา และผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติในอนาคตมากขึ้น

สถานการณ์ยาเสพติด

สถานการณ์ด้านการผลิตและแหล่งพักยาเสพติด ผลการสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดภาพรวมยังคงสามารถควบคุมได้ แต่ยังคงปรากฏ ข่าวสารการลักลอบนำเข้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากแหล่งพักยาบ้านนากองมู นำเข้าจากรอยต่ออำเภอปาย และ อำเภอเวียงแหง เข้ามาจ้าหน่ายในพื้นที่อำเภอปาย ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดชายแดนมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านยาวกว่า ๔๐๐ กิโลเมตร ทำให้มีช่องทางเข้าออกหลายช่องทางทั้งทางบกและทางน้ำ และตามแนวชายแดนยังคงมีกองกำลังของชนกลุ่มน้อยเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ทำให้มีการเคลื่อนไหวของเครือข่ายยาเสพติดมากขึ้น จังหวัดแม่ฮ่องสอนดำเนินการสกัดกั้นการน้าเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนเพื่อสกัดกั้นการน้าเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน โดยมีการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด เพื่อเป็นการสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติด ณ บริเวณเส้นทาง คมนาคมในพื้นที่ล่อแหลมบริเวณชายแดน จำนวน ๒๖ จุด พื้นที่ตอนใน จำนวน ๒๑ จุด และเส้นทางคมนาคม ติดต่อระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับจังหวัดใกล้เคียง จำนวน ๓ จุด ส่วนสถานการณ์การค้ายาเสพติดการแพร่ระบาดยาเสพติดในพื้นที่ สถานการณ์การค้ายาเสพติด มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น หากพิจารณาจากสถิติการจับกุมผู้ต้องหา ในคดีค้ายาเสพติดจะพบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน โดยผู้ต้องหาที่ถูก จับกุมครั้งแรก อายุระหว่าง ๒๐ – ๒๙ ปี ซึ่งส่วนใหญ่ถูกจับกุมในพื้นที่เขตอำเภอปาย และเมื่อพิจารณาสารเสพติดที่แพร่ระบาดในพื้นที่พบว่า ยาบ้า ยังคงมีการแพร่ระบาดหนักใน

๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอปาย อำเภอแม่สะเรียงและอำเภอปางมะผ้า ส่วนฝิ่น พบมากในเขตพื้นที่อำเภอแม่ลาน้อยและอำเภอปาย และเฮโรอีน พบมากในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอปาย

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจจังหวัดแม่ฮ่องสอนปี ๒๕๖๑ ทั้งปี คาดว่าจะขยายตัวในอัตราร้อยละ ๖.๑ ทั้งจากด้านอุปทานและอุปสงค์ ตามการขยายตัวของมูลค่าการค้าชายแดน การลงทุนภาคเอกชน และภาคเกษตรกรรม เป็นต้น

ด้านอุปทาน ภายในจังหวัดคาดว่าจะขยายตัว ตาม**ภาคเกษตรกรรม** คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๘.๕ เนื่องจากเกษตรกรขยายพื้นที่เพาะปลูก ประกอบกับปริมาณน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูก ทำให้ปริมาณผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และข้าวไร่ เป็นต้น สำหรับ **รายได้เกษตรกร** คาดว่าลดลงร้อยละ -๖.๓ ตามราคาสินค้าเกษตรสำคัญ ได้แก่ ราคากระเทียม และราคาข้าวไร่ที่ลดลง เป็นสำคัญ **ภาคบริการ** คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๔.๘ จากการเพิ่มเที่ยวบินเส้นทาง เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน และปัจจัยสนับสนุนจากนโยบายส่งเสริม การท่องเที่ยวจังหวัดตลอดทั้งปี **ภาคอุตสาหกรรม** คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๔.๔ จากการเพิ่มขึ้นของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทวัสดุก่อสร้างและทุนอุตสาหกรรมประเภทเคมีภัณฑ์ เป็นต้น

ด้านอุปสงค์ ภายในจังหวัดคาดว่าจะขยายตัว โดย **การบริโภคภาคเอกชน** คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๕.๘ ได้รับแรงสนับสนุนจากมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยของภาครัฐ และกำลังซื้อของครัวเรือนนอกภาคเกษตรกรรมที่มีสัญญาณปรับตัวดีขึ้น **การลงทุนภาคเอกชน** คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๑๐.๔ จากการเติบโตของธุรกิจขนส่งโลจิสติกส์ และมาตรการสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) **การใช้จ่ายของภาครัฐ** คาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๙ เพิ่มขึ้นจากการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำและรายจ่ายลงทุน **มูลค่าการค้าชายแดน** คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๑๑.๓ เนื่องจากสินค้าของไทยเป็นที่ต้องการของประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งเส้นทางการขนส่งสินค้าได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ ๓ ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ ราคาประจำปี และผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

ปี พ.ศ.	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙
GPP ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)	๙,๔๖๕	๑๐,๓๕๘	๑๐,๗๐๑	๑๑,๙๖๖	๑๒,๒๕๓
GPP per capita	๔๗,๐๕๘	๕๐,๗๑๗	๕๒,๗๕๗	๕๙,๔๓๑	๖๑,๒๕๕

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การค้าชายแดน

ปัจจุบันจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังไม่มีด่านถาวร มีเพียงจุดผ่อนปรนทางการค้า ๕ แห่งที่กฎหมายอนุมัติให้มีการค้าสินค้า ได้แก่ ๑) ด่านห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม-บ้านน้ำมาง รัฐคะยา ๒) ด่านห้วยผึ้ง อำเภอเมือง-บ้านนามน รัฐฉาน ๓) ด่านน้ำเพียงดิน อำเภอเมือง-บ้านใหม่ รัฐคะยา ๔) ด่านเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง -บ้านห้วยทราย รัฐคะยา และ ๕) ด่านแม่สามแลบ อำเภอสบเมย - จังหวัดผาปูน รัฐกะเหรี่ยง ซึ่งฝ่ายไทยโดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนกำหนดให้สามารถแลกเปลี่ยนสินค้าที่จำเป็นในการอุปโภค- บริโภคในชีวิตประจำวัน และเป็นสินค้าไม่ต้องห้ามตามกฎหมายอื่นใดได้ภายในบริเวณตลาดนัดเพื่อการค้าห่างจากแนวพรมแดนประมาณ ๒ กิโลเมตร ระหว่างเวลาตั้งแต่ ๐๘.๐๐-๑๖.๐๐น. (เวลาประเทศไทย) ของทุกวัน

ในปี ๒๕๖๐ (เดือนมกราคม –ธันวาคม ๒๕๖๐) มีมูลค่าการค้าชายแดน จำนวน ๑,๑๘๙,๖๕๑,๔๖๑.๕๙ บาท มูลค่าการค้าชายแดนโดยรวมแล้วลดลงจาก ปี ๒๕๕๙ ประมาณ ๓๑,๙๔๔,๖๙๔.๕๙ บาท หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ ๒.๖๑

ตารางที่ ๖ มูลค่าการค้าชายแดน (ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๑)

ปี พ.ศ.	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
มูลค่าการค้าชายแดน (ล้านบาท)	๓๑๗.๔๙๒	๙๔๘.๒๖๕	๑,๕๖๒.๓๖๒	๑,๒๒๑. ๕๙๖	๑,๑๘๙.๖๕๔	๑,๑๗๘. ๕๗๕ *(ข้อมูล ณ เดือน กค.๒๕๖๑)

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลักษณะทางสังคมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ คนไทยเชื้อสายไทยใหญ่ อพยพมาจากรัฐฉานซึ่งเป็นบ้านเมืองเดิมในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

๑) กะเหรี่ยง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรมากที่สุดของชาวไทยภูเขา คือ ประมาณร้อยละ ๗๙.๓ จะตั้งถิ่นฐานอยู่ทุกอำเภอ **ปาดอง** หรือกะเหรี่ยงคอยาว ปัจจุบันมีอยู่ที่บ้านในสอยบ้านน้ำเพียงดิน และบ้านห้วยเสือเฒ่าในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนนอกจากนี้ยังมีกะเหรี่ยงกลุ่มย่อยที่อพยพเข้ามาจากประเทศเมียนมา คือ กะเหรี่ยงแดง, กะยัน อาศัยอยู่ในบ้านในสอย บ้านห้วยเสือเฒ่า อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) ลาหู่ หรือ มูเซอ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ลาหู่แดง และลาหู่ดำตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่อำเภอปางมะผ้า, อำเภอปาย และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๓) ลีซู หรือ ลีซอ พบได้ใน อำเภอปาย และ อำเภอปางมะผ้า

๔) ลัวะ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยในดินแดนล้านนารวมถึงแม่ฮ่องสอนมาตั้งแต่โบราณปัจจุบันชาวลัวะอพยพขึ้นไปอยู่บนพื้นที่ภูเขาสูงตั้งชุมชนเป็นแนวยาวไปตามสันเขา พบได้มากที่เขตรอยต่อ อำเภอแม่ลาน้อย กับ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

๕) ม้ง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรน้อยที่สุดในแม่ฮ่องสอนแต่กระจายอยู่ทุกอำเภอ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ม้งขาวและม้งลายซึ่งเรียกจากสีกระโปรงของผู้หญิงชาวม้ง

๖) จีนยูนนาน (จีนฮ่อ) เป็นกลุ่มชาวจีนที่เป็นอดีตทหารกองพล ๙๓ ที่หนีภัยทางการเมืองเข้ามาในประเทศไทยอยู่ที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และ อำเภอเมืองบางแห่งตั้งเป็นชุมชนถาวรมีเฉพาะชาวจีนฮ่อ เท่านั้น เช่น หมู่บ้านสันติชล อำเภอปายและหมู่บ้านรักไทย อำเภอเมือง เป็นต้น

๗) ปะโอ อพยพเข้ามาจากรัฐฉาน ปัจจุบันมีถิ่นอาศัยอยู่บ้านห้วยมะเขือส้ม ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ

ศาสนิกชนส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือประมาณร้อยละ ๗๔.๑๙ นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ ๒๕.๕๓ นับถือศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ ๐.๒๕ และที่เหลืออีกประมาณร้อยละ ๐.๐๒ นับถือศาสนาอื่นๆและผีตามความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์

วัฒนธรรมทางภาษา

ชาวไทยใหญ่จะมีภาษาพูดเป็นของตนเองเรียกว่า "ก้าไต" เวลาพูดภาษาไตเรียกว่า"อุบไต" คล้ายคลึงกับภาษาไทย แต่เมื่อพูดต่อกันเป็นประโยคอาจฟังไม่รู้เรื่องแต่หากแยกเป็นค้าเดี่ยว ๆ จะเข้าใจได้ง่าย ส่วนภาษาเขียนตัวอักษรไทยเรียกว่า "ลึกไต" มีใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณลักษณะของตัวอักษรกลมคล้ายตัวอักษรมอญและเมียนมา ชาวกะเหรี่ยง,ชาวจีนฮ่อ มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง ส่วนชนเผ่าลาหู่ ลีซู ลัวะ ในปัจจุบันมีภาษาพูด ส่วนภาษาเขียนนำอักษรอังกฤษมาใช้

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ

๑. ประเพณี"ปอยส่างลอง" คือ งานประเพณีบวชลูกแก้วของชาวไทยใหญ่ ซึ่งเป็นการบรรพชาสามเณรเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาและเพื่อเรียนรู้พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและการสืบทอดประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิม โดยชาวไทยใหญ่มีความเชื่อว่า ถ้าลูกชายของตนได้บวชเป็นสามเณร จะได้อานิสงส์ ๘ กัลป์ ถ้าบวชลูกชายผู้อื่นเป็นสามเณรจะได้อานิสงส์ ๔ กัลป์ หากได้อุปสมบทลูกของตนเป็นพระภิกษุสงฆ์จะได้อานิสงส์ ๑๒ กัลป์ และหากได้อุปสมบทลูกผู้อื่นจะได้อานิสงส์ ๘ กัลป์ ซึ่งจะจัดงานระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน ของทุกปี ณ ชุมชนและวัดที่มีชาวไทยใหญ่อาศัย รวมทั้งในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

๒. ประเพณีปอยเหลินสิบเอ็ด (ประเพณีออกพรรษา) มีประเพณีที่สำคัญ ๒ ประเพณี ดังนี้

ประเพณีแห่จองพารา (งานปอยเหลินสิบเอ็ด) คือ ประเพณีส่วนหนึ่งในงานเทศกาลออกพรรษาของอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน “จองพารา” เป็นภาษาไทยใหญ่แปลว่า “ปราสาทพระ” โดยคำว่า “จอง” มาจากคำว่า พระ หรือ วระ แปลว่า ประเสริฐ หมายถึ งพระพุทธเจ้า ส่วนคำว่า “พรา” หมายถึง เมือง เช่น กรุงพาราณสี เป็นต้น ฉะนั้น คำที่ถูกต้องคือ จองพราหรือซุ้มประสาทรับเสด็จพระพุทธเจ้า และการบูชาจองพารา คือ การสร้างปราสาทเพื่อคอยรับเสด็จพระพุทธเจ้าที่จะเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เทศกาลนี้จะจัดขึ้นระหว่างวันขึ้น ๑๕ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันแรม ๘ค่ำ เดือน ๑๑ หรือในราวเดือนตุลาคมของทุกปี ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และตามหมู่บ้านชาวไทใหญ่ที่เป็นชาวพุทธ โดยกิจกรรมภายในงานชาวบ้านจะช่วยกันสร้างปราสาทจำลองที่เรียกว่าจองพาราประดับไว้ตามบริเวณวัดและบ้านเรือน และแห่ขบวนรูปสัตว์ต่างๆ เพื่อแสดงความยินดีที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับมาในวันขึ้น ๑๓ ค่ำ รวมถึงมีตลาดนัดออกพรรษาหรือกาดหลู่ ซึ่งมีการจุดตะเกียงและเทียนในตลาดตั้งแต่กลางคืนจนถึงรุ่งเช้าเพื่อให้ชาวบ้านได้จับจ่ายซื้อของเตรียมงานไฟ และสำหรับวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เรียกว่า “วันดา” โดยพอถึงรุ่งเช้าของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ จะมีการทำบุญตักบาตร

เทโวโรหนะ จากวัดพระธาตุดอยกองมูซึ่งตั้งอยู่บนดอยกองมูลงมาสู่วัดม่วยต่อที่อยู่บริเวณเชิงเขา ทิวแถวของพระภิกษุสามเณรและประชาชนนับร้อยพัน ซึ่งจะเรียงรายสองข้างทางเดินลงจากวัดพระธาตุดอยกองมูเพื่อทำบุญตักบาตร ท่ามกลางสายหมอกยามเช้า และในช่วงกลางคืนจะมีการจุดประทีปโคมไฟตามบ้านเรือนและวัดวาอารามต่าง ๆ และมีการแห่จองพราซึ่งตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงาม นอกจากนี้ ในปอยเหลินสิบเอ็ดยังมีการแสดงการละเล่นพื้นเมืองและมหรสพต่าง ๆ เช่น การฟ้อนนกกิ่งกะหร่าก้าลาย (ฟ้อนเจิง) ก้าโต ฟ้อนกำเบ้อคง (กำเบ้อ คือ ผีเสื้อ / คง คือ แม่น้ำสาละวิน)

ประเพณีออกหว่า คือ เทศกาลออกพรรษาแม่สะเรียง เป็นประเพณีสำคัญของ ชาวแม่ฮ่องสอนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทใหญ่ โดยชาวบ้านจะประดิษฐ์ จองพารา ซุ้มราชวัตร และโคมไฟประดับตามบ้านเรือน เพื่อแสดงถึงการรับเสด็จพระพุทธเจ้าที่เสด็จจากสวรรค์ชั้นดาวดึงกลับสู่โลกมนุษย์ โดยมีพิธีตักบาตรตามวิถีไทยใหญ่ ขบวนแห่เทียนเหง หรือเทียนพันเล่ม ตามถนนสายต่างๆ ในเขตเทศบาล โดยจะจัดขึ้นในห้วงเดียวกับงานประเพณีแห่จองพาราที่บริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรแม่สะเรียง และหน้าสำนักงานเทศบาลตำบลแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อสืบทอดประเพณีอันดีงามของชาวไทใหญ่ให้คงอยู่สืบไป และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓. ประเพณีสิบสองมนล่องผ่องไต และงานนมัสการพระธาตุดอยกองมู (ลอยกระทงสวรรค์)

สิบสองมนล่องผ่องไต สิบสองมน หมายถึง วันเพ็ญเดือนสิบสอง ล่องผ่องไต หมายถึง การลอยกระทงของชาวไต หรือไทใหญ่นั่นเอง โดยชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้จัดประเพณีสิบสองมนล่องผ่องไตณ บริเวณเชิงสะพานข้ามแม่น้ำปาย บ้านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยในงานจะจัดให้มีการประกวด “ผ่องจองส่างอุ๊กปุ๊ก” (กระทงไทยใหญ่) ซึ่งประดิษฐ์เป็นรูปปราสาท ภายในประดิษฐานพระอุปคุต และแห่ร่วมขบวน นอกจากนั้นยังมีการประกวดขบวนแห่ การประกวด “นางญิงไต” (สาวงามไทใหญ่), การประกวดการนุ่งโคไต (แต่งกายชุดไทใหญ่ การแสดงทางศิลปวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น รวมทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้วย

งานนมัสการพระธาตุดอยกองมู (ลอยกระทงสวรรค์) จัด ณ วัดพระธาตุดอยกองมู มีกิจกรรมทำบุญสักการะพระธาตุดอยกองมู และมีกิจกรรมการลอยกระทงสวรรค์ โดยติดกระทงไปกับลูกโป่งสวรรค์ รวมทั้งการปล่อยโคมลอยเพื่อบูชาพระเกศแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ นอกจากนี้ก็มีมหรสพต่าง ๆ ให้ชมด้วย เช่น จ้าดไต (ลิเกไทใหญ่) เป็นต้น

๔. ประเพณีกินวอหรือประเพณีปีใหม่ชนเผ่าลีซอ ประเพณีกินวอหรือประเพณีปีใหม่ของชาวลีซอ ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า ถือว่าเป็นงานสำคัญที่สุดในรอบปี ซึ่งตรงกับประเพณีตรุษจีน ถือเป็นงานใหญ่หลังจากการทำงานหนักมาในรอบปีนั้นได้สิ้นสุดลง และทุกครอบครัวได้เก็บเกี่ยวข้าวเข้ายุ้งฉางเรียบร้อยแล้ว ซึ่งหากพืชพันธุ์เพาะปลูกได้ผลดี สัตว์เลี้ยงเติบโตอย่างดี ชาวบ้านก็จะมีอาหารเพียงพอสำหรับตลอดปี โดยผู้หญิงจะเตรียมตัดเย็บเสื้อผ้าชุดใหม่ไว้ให้สมาชิกในบ้าน จากนั้นชาวบ้านก็จะช่วยกันฆ่าหมูเพื่อทำหมูเค็มแขวนเก็บไว้กินในปีใหม่ รวมทั้งทำผักดอง ผักกาดแห้ง เต้าหู้ยี้ ต้มเหล้า หาฟืน ตำข้าว เพื่อเก็บไว้ใช้ในยามงานเร่งด่วน เมื่อถึงวันงานปีใหม่ก็จะไม่มีการทำงาน และร่วมสนุกสนานในช่วงงานปีใหม่ โดยงานจะจัดขึ้นระหว่างปลายเดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ในทุก ๆ หมู่บ้านที่มีชนเผ่าลีซออาศัย ทั้งนี้จะมีหมู่บ้านชาวลีซอขนาดใหญ่ ที่จะจัดเทศกาลปีใหม่ของชาวลีซออย่างยิ่งใหญ่และมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ

ต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งในเขตอำเภอปางมะผ้า ได้แก่ บ้านกื๊ดสามสิบ บ้านแม่หมูลีซอบ้านหนองตอง บ้านน้ำริน บ้านหนองผาจ้ำเขตและในอำเภอปาย ได้แก่ บ้านปางแปก บ้านใหม่

ข้อมูลการท่องเที่ยว

ในด้านการท่องเที่ยว ปี ๒๕๖๐ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวนผู้เยี่ยมเยือน จำนวน ๙๗๑,๕๘๖ คน เพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๕๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๑ และในปี ๒๕๖๐ มีจำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน ๔,๖๖๒.๙๕ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๕๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๙

ตารางที่ ๕ จำนวนผู้เยี่ยมเยือน และรายได้จากการท่องเที่ยว (ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๑)

รายการ	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน	๗๔๘,๘๒๗	๗๖๙,๕๖๓	๗๙๙,๖๐๗	๘๔๗,๗๑๕	๙๗๑,๕๘๖	๕๘๒,๖๕๒ (ม.ค.–ส.ค. ๖๑)
จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	๓,๓๓๒.๔๙	๓,๔๕๙.๔๒	๓,๗๙๑.๖๙	๔,๐๘๖.๙๖	๔,๖๖๒.๙๕	๒,๙๙๘.๙๘ (ม.ค.–ส.ค. ๖๑)

ที่มา : กรมการท่องเที่ยว (ปี พ.ศ.๒๕๖๑เป็นข้อมูลเบื้องต้น)

สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ได้แก่

วัดพระธาตุดอยกองมู วัดนี้เดิมมีชื่อเรียกว่า วัดปลายดอย เป็นปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมืองที่สำคัญ ประกอบด้วยพระธาตุเจดีย์ที่สวยงาม ๒ องค์ ซึ่งจากวัดพระธาตุดอยกองมูนี้สามารถมองเห็นภูมิประเทศและสภาพตัวเมืองแม่ฮ่องสอนได้อย่างชัดเจนและสวยงามมาก ทั้งนี้วัดพระธาตุดอยกองมูจะมีงานเทศกาลประจำปีหลายงาน เช่น ในวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ โดยเฉพาะในวันออกพรรษาจะมีการตักบาตรดาวดึงส์หรือตักบาตรเทโวโรหนะ

ปางอุ๋ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงการพระราชดำริ ปางตอง ๒ มีภาพทิวทัศน์ที่สวยงามของไอหมอกที่ลอยเหนือทะเลสาบกับบรรยากาศอันหนาวเหน็บในยามเช้า ทำให้ปางอุ๋งกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสุดแสนโรแมนติก จนได้รับขนานนามว่าเป็น "สวิตเซอร์แลนด์แห่งเมืองไทย"

ปาย แม่ฮ่องสอน ปายเป็นอำเภอกลางหุบเขาที่มีการปรับตัวจากเมืองเก่าให้ลงตัวกับเมืองใหม่ โดยมีถนนคนเดินเมืองปาย ร้านค้า ร้านกาแฟ ร้านอาหาร และจำหน่ายสินค้าที่ทำมาจากงานศิลปะหลากหลาย

ทุ่งดอกบัวตอง ดอยแม่อูคอ อำเภอขุนยวม โดยเมื่อดอกบัวตองบานพร้อม ๆ กันในช่วงเดือนพฤศจิกายนจะเหลืองอร่ามปกคลุมทั่วทั้งภูเขาจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามอีกแห่งของแม่ฮ่องสอน

ถ้ำแก้วโกมล ถ้ำน้ำแข็ง เดิมเรียกชื่อถ้ำผลึกแคลไซต์แม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย ถ้ำแก้วโกมลเป็นถ้ำผลึกแคลไซต์ที่สวยงามที่สุดในประเทศไทยและพบเป็นแหล่งที่ ๒ ของเอเชีย โดยแห่งแรกอยู่ที่ประเทศจีน

ถ้ำน้ำลอด ถ้ำผีแมน ถ้ำน้ำลอดเป็นถ้ำที่มีชื่อเสียงสวยงามและเข้าชมได้สะดวก ถ้ำน้ำลอดมีสายน้ำไหลผ่านตั้งแต่ปางทางเข้าถ้ำไปจนถึงถ้ำสุดท้าย ซึ่งถ้ำแห่งนี้มีความยาวกว่า ๕๐๐ เมตร

สะพานซูตองเป้ “สะพานอธิษฐานสำเร็จ” ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ด้วยพลังแห่งศรัทธาและการร่วมแรงร่วมใจของชาวบ้านที่ก่อประสานกันเป็นสะพานที่มีความงดงาม จนกลายเป็นความเชื่อที่ว่าใครที่มาที่นี่ให้เดินข้ามผ่านสะพานอธิษฐานสำเร็จ

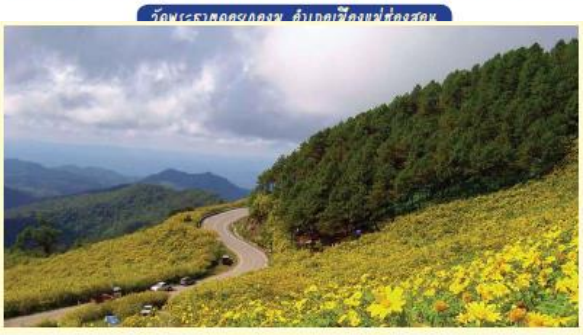
<u>อุทยานแห่งชาติสาละวิน</u> มีสภาพป่าไม้สมบูรณ์ ทิวทัศน์และลักษณะทางธรรมชาติที่สวยงาม ซึ่งแต่เดิมเป็นป่าสงวนแห่งชาติ “ป่าสาละวิน” ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสบเมย และอำเภอแม่สะเรียง มีพื้นที่ติดชายแดนระหว่างประเทศไทย และเมียนมา

<u>หมู่บ้านรักไทย</u> เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ กลางหุบเขา ของชาวจีนยูนนาน ซึ่งอยู่ติดชายแดนไทย - เมียนมา หมู่บ้านถูกแวดล้อมไปด้วยทิวเขาและพันธุ์ไม้ต่างๆ อาทิ พืชเมืองหนาว จึงทำให้หมู่บ้านแห่งนี้มีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ

ปางอุ๋ง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

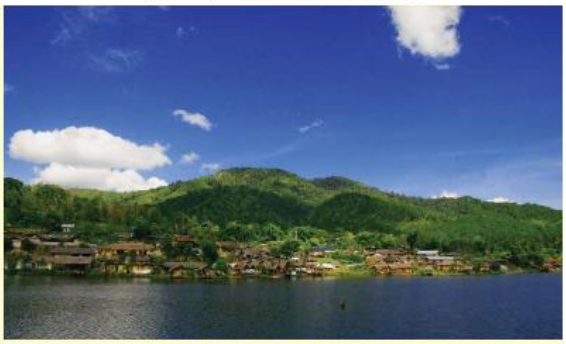
ทุ่งบัวตอง อำเภอขุนยวม

สะพานรูตองเบ้ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

ถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า

บ้านรักไทย อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

ส่วนที่ ๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

วิสัยทัศน์

“เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เปิดประตูสู่ตะวันตก ยกระดับคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจให้ยั่งยืน บนพื้นฐานแห่งความพอเพียง”

เป้าประสงค์รวม (Objective)

๑. สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิถีชีวิตวัฒนธรรม สุขภาพ เกษตรปลอดภัย และการค้าชายแดน

๒. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาคน สังคม การบริการภาครัฐและพลังงานทดแทน

๓. เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประเพณีวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑: ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพในเชิงนิเวศ วิถีชีวิตวัฒนธรรม สุขภาพ และเกษตรปลอดภัย

เป้าประสงค์ที่ ๑ พัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพในเชิงนิเวศ วิถีชีวิต สุขภาพ และส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย เพื่อเพิ่มรายได้

ตัวชี้วัดที่ ๑ : ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ ๑.๑ ส่งเสริมให้เป็น “เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสุขภาพ”

กลยุทธ์ที่ ๑.๒ ฟื้นฟู อนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลยุทธ์ที่ ๑.๓ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานปลอดภัยและส่งเสริมให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี

กลยุทธ์ที่ ๑.๔ พัฒนาศักยภาพของบุคลากร และยกระดับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ ๑.๕ ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย วนเกษตร เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน

กลยุทธ์ที่ ๑.๖ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งในและต่างประเทศ

เป้าประสงค์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพโครงข่ายคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกเชื่อมโยงเส้นทางการ ท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดที่ ๒ : จำนวนโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ ๒.๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์ที่ ๓ ส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจชุมชน

ตัวชี้วัดที่ ๓ : ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจชุมชน

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ ส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจชุมชน นวัตกรรมใหม่ ให้ได้มาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่า

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ส่งเสริมและพัฒนาการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน

เป้าประสงค์ที่ ๑ การค้าการลงทุน มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

ตัวชี้วัดที่ ๑ : ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าชายแดน

กลยุทธ์ที่ ๑.๑ พัฒนาระบบ Logistic เพื่อรองรับการเปิดด่านสู่ประเทศเมียนมา, กลุ่ม ASEAN และกลุ่ม BIMSTEC

กลยุทธ์ที่ ๑.๒ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน และยกระดับให้เป็นด่านถาวร

กลยุทธ์ที่ ๑.๓ จัดให้มีกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนการค้าชายแดน

กลยุทธ์ที่ ๑.๔ ยกระดับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อการท่องเที่ยววัฒนธรรมและเปิดประตูสู่ตะวันตก

เป้าประสงค์ที่ ๒ ส่งเสริมพัฒนาสนับสนุนผลิตภัณฑ์และผู้ประกอบการของจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้มีศักยภาพสามารถแข่งขันได้

ตัวชี้วัดที่ ๒ :ร้อยละรายได้ของผู้ประกอบการที่เพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ ๒.๑ ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนายกระดับผลิตภัณฑ์ นวัตกรรม และมาตรฐาน เพื่อสามารถแข่งขันได้

กลยุทธ์ ๒.๒ พัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันได้

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาคน สังคม การบริการภาครัฐ และพลังงานทดแทน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

เป้าประสงค์ที่ ๑ ครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. ลดน้อยลง

ตัวชี้วัดที่ : ๑.๑ ร้อยละของจ้านวนครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.ลดลง

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของแรงงานได้รับการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ

กลยุทธ์ที่ ๑.๑ ส่งเสริมครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตร และพัฒนาฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐาน

เป้าประสงค์ที่ ๒ เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ : ร้อยละผลคะแนนของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของประเทศ

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ : อัตราการเรียนต่อของนักเรียนในแต่ละระดับเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ : ร้อยละที่ลดลงของคนอายุ ๑๕-๖๐ ปีเต็ม อ่านเขียนภาษาไทยไม่ได้และคิดเลข อย่างง่ายไม่ได้

กลยุทธ์ที่ ๒.๑ : พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งในและนอกระบบ โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ ๒.๒ : เพิ่มโอกาสทางการศึกษาในทุกระดับ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์ที่ ๒.๓ : พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา สภาพแวดล้อม สิ่งอ้านวยความสะดวกทางการศึกษาและส่งเสริมเทคโนโลยีที่ทันสมัย

เป้าประสงค์ที่ ๓ ประชาชนได้รับการบริการภาครัฐอย่างทั่วถึง

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ : อัตราการตายของทารก ต่อการเกิดมีชีพ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ : จำนวนผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ได้รับบริการเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ พัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข และระบบการให้บริการที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ พัฒนาระบบสวัสดิการ การบริการภาครัฐ และโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

กลยุทธ์ที่ ๓.๓ ส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ได้รับบริการภาครัฐอย่างทั่วถึง

กลยุทธ์ที่ ๓.๔ ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เป้าประสงค์ที่ ๔ การส่งเสริมและอนุรักษ์ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ ๔ : จ้านวนกิจกรรมการส่งเสริมและอนุรักษ์ทางด้านศาสนา ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์

กลยุทธ์ที่ ๔ : ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธ์

เป้าประสงค์ที่ ๕ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการตามพระราชดำริ โครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ขยายผลสู่ชุมชน/หมู่บ้าน และสถานศึกษาในพื้นที่อย่างทั่วถึง

ตัวชี้วัดที่ ๕ : จำนวนที่เพิ่มขึ้นของชุมชน/หมู่บ้าน สถานศึกษา ที่ได้รับการขยายผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริและโครงการหลวง

กลยุทธ์ที่ ๕ : ขยายผลการเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการตามพระราชดำริ โครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสู่พื้นที่เป้าหมาย

เป้าประสงค์ ที่ ๖ ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

ตัวชี้วัดที่ ๖ : ร้อยละการใช้พลังงานฟอสซิลลดลงและ/หรือร้อยละการใช้พลังงานลดลง

กลยุทธ์ที่ ๖ : พัฒนาและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ : เพิ่มความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

ตัวชี้วัด : ๑. จำนวนพื้นที่ป่าไม่ถูกบุกรุกท้าลายเพิ่มมากขึ้น

ตัวชี้วัด : ๒ ร้อยละของจ้านวนวันคุณภาพอากาศที่เกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดลดลง

ตัวชี้วัด : ๓ จำนวนการเกิดจุดพิกัดความร้อน (Hotspot) ในจังหวัด

ตัวชี้วัด : ๔ ร้อยละความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะ

ตัวชี้วัด : ๕ ร้อยละความสำเร็จของการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรลุ่มน้ำ

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ปลูกป่าสร้างรายได้ พัฒนา ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ ๒ ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่าโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

กลยุทธ์ที่ ๓ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและขยะอันตราย

กลยุทธ์ที่ ๔ การจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำ

กลยุทธ์ที่ ๕ ส่งเสริมเกษตรกรปลูกพืชเชิงวนเกษตรและให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในและตามแนวชายแดน

เป้าประสงค์ที่ ๑ ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ และสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคม

ตัวชี้วัดที่ ๑ : จ้านวนกิจกรรมการเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ และสร้างความปรองดองสมานฉันท์

กลยุทธ์ที่ ๑ : สร้างความปรองดองสมานฉันท์และเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์

เป้าประสงค์ที่ ๒ หมู่บ้าน/ชุมชน ปลอดภัยยาเสพติด

ตัวชี้วัดที่ ๒ : ร้อยละที่ลดลงของระดับหมู่บ้านเฝ้าระวังมากและปานกลาง

กลยุทธ์ที่ ๒ : ส่งเสริมและพัฒนาให้หมู่บ้าน/ชุมชน เป็นหมู่บ้านสีขาว

เป้าประสงค์ที่ ๓ สร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ : ร้อยละที่ลดลงของการเกิดคดีประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินเทียบกับค่าเฉลี่ยย้อนหลัง ๓ ปี

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ : จำนวนผู้หลบหนีเข้าเมือง และแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายลดลง

กลยุทธ์ที่ ๓ : เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เป้าประสงค์ที่ ๔ ผลกระทบจากสาธารณภัยลดลง

ตัวชี้วัดที่ ๔ : ร้อยละของชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นเครือข่ายเตือนภัย

กลยุทธ์ที่ ๔ : การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน

เป้าประสงค์ที่ ๕ หมู่บ้านพัฒนาเพื่อความมั่นคงอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหมู่บ้านยามชายแดนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ตัวชี้วัดที่ ๕ : จ้านวนหมู่บ้านที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ ๕ ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านพัฒนาเพื่อความมั่นคงอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหมู่บ้านยามชายแดน

โครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. ๒๕๖๑

ลำดับ	โครงการ	งบประมาณ
๑	โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว	๑๘,๕๕๔,๙๐๐
๒	โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	๓๖,๔๐๙,๕๐๐
๓	โครงการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑,๐๐๐,๐๐๐
๔	โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเพื่อสุขภาพและการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๓,๕๐๐,๐๐๐
๕	โครงการส่งเสริมยกระดับพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑,๙๕๐,๐๐๐
๖	โครงการอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมชาติพันธุ์ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๖,๒๒๐,๐๐๐
๗	โครงการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑,๐๐๐,๐๐๐
๘	โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน	๒๔,๓๕๔,๐๐๐
๙	โครงการส่งเสริม ยกระดับสินค้าผลิตภัณฑ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ได้มาตรฐานและพัฒนาผู้ประกอบการ	๗,๓๐๐,๐๐๐
๑๐	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตทางการเกษตรปลอดภัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๒๑,๐๑๖,๒๐๐
๑๑	โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน	๔๗,๐๐๐,๐๐๐
๑๒	โครงการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพมาตรฐานจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๒,๒๑๐,๐๐๐
๑๓	โครงการส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ใช้แรงานให้ได้รับบริการภาครัฐอย่างทั่วถึง	๓,๙๙๓,๖๐๐
๑๔	โครงการขยายผลโครงการพระราชดำริ และโครงการหลวงจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑๐,๙๐๔,๙๐๐
๑๕	โครงการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๓๘,๒๘๘,๐๐๐
๑๖	โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควัน ไฟป่า และมลภาวะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน	๑๐,๙๒๒,๙๐๐
๑๗	โครงการปกป้องสถาบันและการปรองดองสมานฉันท์	๖,๓๐๐,๐๐๐
	ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานแบบบูรณาการจังหวัดแม่ฮ่องสอน (งบ CEO)	๙,๐๐๐,๐๐๐
	รวมทั้งสิ้น	๒๔๙,๙๒๔,๐๐๐

ส่วนที่ ๓ สรุปผลการดำเนินงานการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนในด้านต่าง ๆ

๑. ผลการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดในช่วงที่ผ่านมา

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดำเนินกิจกรรมโครงการภายใต้ประเด็นการพัฒนาของจังหวัด ๕ ประเด็นการพัฒนา ประกอบด้วย

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพในเชิงนิเวศ วิถีชีวิต และสุขภาพ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมและพัฒนาการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ การแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาคน สังคม การบริการภาครัฐ และพลังงานทดแทน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ การจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในและตามแนวชายแดน

ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพในเชิงนิเวศ วิถีชีวิต และสุขภาพ

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ในประเด็นการพัฒนานี้ไว้ จำนวน ๓ ประเด็นประกอบด้วย พัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพในเชิงนิเวศ วิถีชีวิต สุขภาพ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว, เพิ่มประสิทธิภาพโครงข่ายคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว และส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP และวิสาหกิจชุมชน

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดำเนินกิจกรรมด้านพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการ รวม ๗ โครงการ งบประมาณรวม ๖๘,๖๓๔,๔๐๐บาท โดยได้มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้

กิจกรรมหลักประกอบด้วย ๑) กิจกรรมด้านการปรับปรุงและก่อสร้างถนนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัด ๒) กิจกรรมพัฒนาปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ๓) กิจกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ๔) กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกีฬาและผจญภัย ๕) กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม ๖) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผลผลิต ผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัยเพื่อสุขภาพและท่องเที่ยว ๗) กิจกรรมส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพร การเพิ่มมูลค่าเพิ่มผลผลิตและผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพร ๘) กิจกรรมพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและยกระดับสินค้าวิสาหกิจชุมชน ๙) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ๑๐) กิจกรรมส่งเสริมการตลาดสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๑๑) กิจกรรมมหกรรมวัฒนธรรมชาติพันธุ์ชาวดอยแม่ฮ่องสอน ๑๒) กิจกรรมสุขภาพดีวิถีแม่ฮ่องสอน ๑๓) กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประเพณีวัฒนธรรม (อำเภอปางมะผ้า) และ ๑๔) กิจกรรมส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ปี ๒๕๖๐ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวนผู้เยี่ยมเยือน จำนวน ๙๗๑,๕๘๖ คน เพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๕๙ จำนวน ๑๒๓,๘๗๑ คนคิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๔ ส่วนในปี ๒๕๖๑ มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนช่วงเดือนมกราคม – สิงหาคม จำนวน ๕๘๒,๖๕๒ คน โดยมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนของนักท่องเที่ยว ในด้านรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีทิศทางที่ดี

ขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพบว่า ปี ๒๕๖๐ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน ๔,๖๖๒.๙๕ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๙ ส่วนในปี ๒๕๖๑ มีรายได้จากการท่องเที่ยวในช่วงระหว่างเดือนมกราคม – สิงหาคม จำนวน ๒,๙๙๘.๙๘ ล้านบาท

ทั้งนี้ จังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การรักษาประเพณีวัฒนธรรมวิถีชีวิต และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ OTOP รวมถึงการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ แก่ผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชน ยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการต่อไป เนื่องจากเป็นการเพิ่มรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดและเป็นตำแหน่งการพัฒนาจังหวัด (Positioning) ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ จังหวัดได้ตั้งงบประมาณไว้ จำนวน ๕ โครงการ งบประมาณ ๗๒,๗๖๐,๖๐๐ บาท และในแผนพัฒนาจังหวัด ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) จังหวัดยังให้ความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอนสู่ความยั่งยืน สร้างสมดุลระหว่างการรักษาต้นทุนทางธรรมชาติและวัฒนธรรมตามยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดและยังสอดรับกับนโยบายระดับชาติที่รัฐบาลประกาศให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ใช้ความพยายามทุกรูปแบบ ความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งในระดับชุมชน ระดับจุลภาค มหาภาค และระดับประเทศ ช่วยหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนแม่ฮ่องสอนและประเทศไทย

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการท่องเที่ยว จังหวัดจะต้องดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของจังหวัดให้คงอยู่ไม่ให้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคมมากจนเกินไป รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ต้องอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ วัฒนธรรม โบราณสถาน และวิถีชีวิตชนเผ่าไว้ให้ได้ โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและภาครัฐโดยเฉพาะรัฐบาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมถึงกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่เข้ามาสนับสนุนแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านอื่นๆ

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ยังขาดการพัฒนา ปรับปรุง ให้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัด ตั้งอยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า กระจายอยู่ในพื้นที่ทุกอำเภอ สภาพการคมนาคม ห่างไกล มีความยากลำบาก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ยังประสบปัญหาเรื่องข้อกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเส้นทางคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้ว การคมนาคมทางอากาศมีข้อจำกัด เนื่องจากบริษัทสายการบินเปิดให้บริการเที่ยวบินจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และนอกจากนี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังขาดการเพิ่มมูลค่าของสินค้าการท่องเที่ยวขาดการพัฒนาด้านการให้บริการด้านการท่องเที่ยว ขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก สำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ขาดการบอกเล่าเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆถึงกระนั้นแล้ว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนก็ยังคงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับจังหวัดแม่ฮ่องสอน และทุกภาคส่วนจะต้องบูรณาการความร่วมมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : ส่งเสริมและพัฒนาการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ในประเด็นการพัฒนานี้ไว้ ว่า การค้าการลงทุน มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น และส่งเสริมพัฒนาสนับสนุนผลิตภัณฑ์และผู้ประกอบการของจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้มีศักยภาพในการแข่งขันได้

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน รวม ๓ โครงการ งบประมาณรวม ๖๑,๖๕๔,๐๐๐ บาท โดยได้มุ่งเน้นการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน การยกระดับผลิตภัณฑ์จังหวัดให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาผู้ประกอบการ

ในส่วนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดได้ดำเนินการรับปรุงและก่อสร้างถนนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัด อาทิเช่น กิจกรรมพัฒนาปรับปรุงถนนเชื่อมโยงทางการค้าชายแดน ก่อสร้างถนน คสล.มส.๓๐๐๔ แยกทางหลวงชนบท หมายเลข ๑๐๕ บ้านแม่สามแลบ อำเภอสบเมย กิจกรรมพัฒนาปรับปรุงถนนเชื่อมโยงทางการค้าชายแดน เส้นทางน้ำเพียงดิน มส ๓๐๑๘ แยกทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ บ้านน้ำเพียงดิน ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน กิจกรรมปรับปรุงซ่อมแซมก่อสร้างถนนเส้นทางตรวจการณ์ห้วยต้นนุ่น กิจกรรมพัฒนาตลาดการค้าชายแดนของอำเภอสบเมย กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์กาแฟแปรรูปแม่ฮ่องสอนสู่ตลาดสากล

ผลดำเนินการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ พบว่าในปี ๒๕๖๐ (เดือนมกราคม –ธันวาคม ๒๕๖๐) มีมูลค่าการค้าชายแดน จำนวน ๑,๑๘๙,๖๕๑,๔๖๑.๕๙ บาท มูลค่าการค้าชายแดนโดยรวมแล้วลดลงจาก ปี ๒๕๕๙ ประมาณ ๓๑,๙๔๔,๖๙๔.๕๙ บาท หรือลดลงคิดเป็นร้อยละ ๒.๖๑ ส่วนในปีพ.ศ. ๒๕๖๑ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีมูลค่าการค้าชายแดน ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๑,๑๗๘.๕๗๕ ล้านบาท

จากข้อมูลด้านการค้าสามารถวิเคราะห์ได้ว่าทิศทางการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีแนวโน้มขึ้นลงตามปัจจัยหลายประการ เช่น ความสะดวกของเส้นทางคมนาคมขนส่ง ความต้องการบริโภคสินค้าของไทย ความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการค้าชายแดน เป็นต้น เนื่องจากการพัฒนาจังหวัดตามยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาพยายามมุ่งเน้นให้เกิดการผลักดันจุดผ่อนปรนการค้าเป็นจุดผ่านแดนถาวรแห่งแรกของจังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดในด้านข้อกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงทำให้การพัฒนามีความล่าช้า ในขณะเดียวกันจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังถือว่าเป็นจังหวัดที่มีข้อได้เปรียบหลายประการที่จะเอื้อต่อการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมกับเมืองชายแดนของเมียนมา มานานแล้ว และมีการค้าขายมาโดยตลอด ตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา นอกจากนี้ยังมีที่ตั้งของจังหวัดเป็นเมืองชายแดนที่สามารถเชื่อมต่อเมืองสำคัญๆ ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผ่านช่องทางจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ๕ แห่ง แล้ว ยังได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายด้านการพัฒนาการค้าชายแดนอย่างจริงจังในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมาจากการศึกษาวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้วิเคราะห์ไว้ว่าหากมีการเปิดด่านถาวรการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล เนื่องจากเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ใกล้เมืองเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มูลค่าการค้าชายแดนอาจเพิ่มขึ้นสูงถึงประมาณ ๑๑๙,๒๔๑ ล้านบาท และในอนาคตระยะ ๒๐ ปี และจะทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนกลายเป็นประตูเชื่อมโยงเศรษฐกิจภาคเหนือ ๑๗ จังหวัดกับตลาดโลกผ่านท่าเรือที่เมืองทันเว เมียนมา และเป็นประตูเศรษฐกิจสู่ตะวันตก เข้าสู่เมียนมา บังกลาเทศ จีนตอนใต้ อินเดีย ปากีสถาน เป็นศูนย์กลางการขนส่งและแพร่กระจายสินค้าสู่คู่ค้าระหว่างประเทศฝั่งตะวันตก GMS , BIMSTEE จะมีปริมาณสินค้า เข้า – ออก สูงเป็นหลายหมื่นล้านบาทเป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรม

ไทยในภูมิภาคด้านชายแดนตะวันตกของประเทศไทย เป็นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เศรษฐกิจเติบโตบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน และสามารถพัฒนาการค้าชายแดนสู่ระบบสากลและก้าวสู่การค้าระหว่างประเทศ ในท้ายที่สุดแล้วประชาชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนและกลุ่มจังหวัดภาคเหนือจะมีรายได้และคุณภาพชีวิตดีขึ้น สร้างงาน สร้างรายได้ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของชาติ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ เส้นทางไปสู่จุดผ่อนปรนตั้งอยู่บริเวณจุดผ่านแดนต่างๆ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งมีระเบียบ ข้อกฎหมายที่ไม่อนุญาตให้มีการก่อสร้างใดๆในเขตพื้นที่ดังกล่าว หรือหากจะมีการก่อสร้างถนนต้องได้รับการอนุญาตแล้ว และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อการดูแลป่าไม้ และสัตว์ป่าเท่านั้น จึงเป็นข้อจำกัดในการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ด้านการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้การพัฒนาหรือปรับปรุงเส้นทางการคมนาคม หรือการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของการค้าชายแดนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ แม้ภาครัฐและเอกชน (กรอ.จังหวัด และ กรอ.กลุ่มจังหวัด) ได้พยายามผลักดันให้จุดผ่อนปรนบ้านห้วยต้นนุ่นให้เป็นจุดผ่านแดนถาวรเพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดน จังหวัดได้เสนอเรื่องไปตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบันยังมีข้อติดขัดในเรื่องประเภทของด่านชายแดนระหว่างไทยกับเมียนมาไม่ตรงกัน ทำให้ยังไม่สามารถเปิดเป็นด่านถาวรได้ แต่อย่างไรก็ตาม จังหวัดแม่ฮ่องสอนก็ยังคงกำหนดวิสัยทัศน์ ว่าจะเปิดประตูสู่ตะวันตก ซึ่งทุกภาคส่วนของจังหวัดมีเจตนารมณ์ที่จะผลักดัน ยกระดับจุดผ่อนปรนการค้าบ้านห้วยต้นนุ่นให้เป็นด่านการค้าชายแดนถาวร และในการประชุมยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคเหนือ โดยมีนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นประธาน เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ผลักดันการพัฒนาเส้นทางเพื่อการค้าระหว่างประเทศในระยะแรก เนื่องจากจุดผ่อนปรนการค้าบ้านห้วยต้นนุ่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นอีกหนึ่งช่องทางสำคัญในการเชื่อมต่อไปยังประเทศเมียนมา อนุภูมิภาค BIMSTEC และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก หากเส้นทางคมนาคมสะดวกสามารถรองรับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศได้อย่างมีมาตรฐาน จะส่งผลให้มูลค่าการค้าชายแดนและเศรษฐกิจของประเทศเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการผลักดันการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการก่อสร้างถนนเพื่อการคมนาคมและการค้าระหว่างประเทศไปยังจุดผ่อนปรนการค้าบ้านห้วยต้นนุ่น แต่ในปัจจุบันยังไม่อาจดำเนินการได้ เนื่องจากถนนดังกล่าวยังเป็นเส้นทางตรวจการณ์ที่อยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเวียงหล้า และป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่เงา-แม่สำเพ็ง จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้เสนอขอให้มีการเพิกถอนเส้นทางดังกล่าว (ระยะทาง ๙.๗ กิโลเมตร คิดเป็นพื้นที่ประมาณ ๓๖๕ ไร่) ออกจากพื้นที่ป่า เพื่อทำการก่อสร้างเป็นเส้นทางคมนาคมที่มีมาตรฐานรองรับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ และการยกระดับจุดผ่านแดนถาวรในอนาคตที่จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับภาคและประเทศได้ ที่ประชุมได้มีมติให้สภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักรับไปประสาน กระทรวงมหาดไทยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาเร่งรัดดำเนินการเพิกถอนฯ และเสนอคณะรัฐมนตรีตามขั้นตอนโดยด่วน และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะรัฐมนตรีรับทราบอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : การแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาคน สังคม การบริการภาครัฐ และพลังงานทดแทน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ไว้ จำนวน ๖ เป้าประสงค์ได้แก่ ๑) ครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. ลดน้อยลง ๒) เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ๓) ประชาชนได้รับบริการภาครัฐอย่างทั่วถึง ๔ ๑) การสืบทอดศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ๕) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการตามพระราชดำริ โครงการหลวง และโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ขยายผลสู่ชุมชน/หมู่บ้าน และสถานศึกษาในพื้นที่อย่างทั่วถึง และ ๖) ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน ผลการดำเนินงานที่ผ่าน ดังนี้

ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินโครงการในประเด็นการพัฒนาที่ ๓ จำนวน ๕ โครงการ งบประมาณรวม ๘๕,๑๒๔,๗๐๐ บาท โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ประกอบด้วย

โดยมีโครงการที่สำคัญ ประกอบด้วย โครงการเพิ่มประสิทธิภาพผลผลิตทางการเกษตรปลอดภัย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน โครงการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพมาตรฐานจังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ใช้แรงงานให้ได้รับบริการภาครัฐอย่างทั่วถึง และโครงการขยายผลโครงการพระราชดำริและโครงการหลวงจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ พบว่า ปี ๒๕๖๑ มีจำนวนครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยของคนในครัวเรือนต่อปีผ่านเกณฑ์ จำนวน ๕๙,๔๙๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓๕ และมีครัวเรือนรายได้ไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ.ในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑,๐๐๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕

การจัดลำดับจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุดในปี ๒๕๕๙ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังคงติดอันดับจังหวัดที่ยากจนที่สุดในประเทศไทยตลอดระยะเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมาโดยสัดส่วนคนจนสูงขึ้นจากร้อยละ ๓๒.๑๙ ในปี ๒๕๕๘ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๓๙.๒๑ ในปี ๒๕๕๙ มาอยู่ในลำดับที่ ๑ จัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดที่มีปัญหาความยากจนเรื้อรังจึงเป็นจังหวัดเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญลำดับสูงในการแก้ไขปัญหาความยากจน เนื่องจากมีสถานการณ์ความยากจนในจังหวัดที่มีมิติควบคู่กันทั้งความเรื้อรังและความรุนแรง เนื่องจากโดยกายภาพทางภูมิศาสตร์แล้วอาจเป็นปัญหาต่อการเข้าถึงการพัฒนา เช่น มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา เป็นที่ราบสูง การเดินทางลำบากทำให้การพัฒนาพื้นที่ทำได้ยากและการเข้าถึงเป็นไปอย่างยากลำบาก ทำให้การให้บริการภาครัฐยากที่จะเข้าถึงด้วยเช่นกัน (ไปดูตัวชี้วัดของมหาดไทย)

จากปัญหาความยากจนนำไปสู่การประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาคน (HumanAchievement Index - HAI) ในปี ๒๕๖๐ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความก้าวหน้าในการพัฒนาคนน้อยที่สุดคืออยู่ลำดับที่ ๗๗ จาก ๗๗ จังหวัด ค่าดัชนีความก้าวหน้าของคน (HAI) = ๐.๔๖๓๗ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีความก้าวหน้าด้านการคมนาคมและการสื่อสารน้อยที่สุดคืออยู่ลำดับที่ ๗๗ จาก ๗๗ จังหวัด ค่าดัชนี = ๐.๒๓๕๙ ประกอบกับด้านการศึกษาก็มีความก้าวหน้าน้อยมากเช่นเดียวกันโดยอยู่ลำดับที่ ๗๕ จาก ๗๗ จังหวัด ค่าดัชนี = ๐.๒๐๔๓ รวมทั้งด้านรายได้มีความก้าวหน้าน้อยมากอีกด้วยโดยอยู่ลำดับที่ ๗๔ จาก ๗๗ จังหวัด ค่าดัชนี = ๐.๓๐๖๒ ในทางกลับกัน จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความโดดเด่นในด้านชีวิตการงานโดยติดลำดับ ๑ ใน ๑๐ จังหวัดที่มีความก้าวหน้าด้านชีวิตการงานมากที่สุด โดยอยู่ลำดับที่ ๙ จาก ๗๗ จังหวัด ค่าดัชนี = ๐.๗๑๙๕ นอกจากนี้ มีจุดเด่นในบางประเด็น เช่น การปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อยที่สุดของประเทศ

เพียง ๐.๓๕ ตันก๊าซเรือนกระจกต่อคน และ ประชากรที่ใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๙ สูงมาก เป็นลำดับที่ ๒ จาก ๗๗ จังหวัด

ถึงแม้จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนมากที่สุด และการประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาคน (HumanAchievement Index - HAI) อยู่ในอันดับท้ายที่สุดของประเทศ แต่จากการสำรวจข้อมูลของศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เรื่อง ผลการจัดอันดับจังหวัดแห่งความสุขของประเทศไทยพบว่า จังหวัดที่ประชาชนอยู่แล้วมีความสุขมากที่สุดอันดับหนึ่งได้แก่ แม่ฮ่องสอน สะท้อนให้เห็นถึงมิติการพัฒนาที่จังหวัดจะต้องขับเคลื่อนกลยุทธ์ภายใต้ความสมดุลและยั่งยืน

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) รายจังหวัด ปี 2560

ลำดับ	จังหวัด	ค่าดัชนี
1	ภูเก็ต	0.6885
2	พระนครศรีอยุธยา	0.6811
3	ลำพูน	0.6795
4	นนทบุรี	0.6788
5	กรุงเทพมหานคร	0.6780
6	ชลบุรี	0.6613
7	พะเยา	0.6584
8	ระยอง	0.6578
9	ลำปาง	0.6450
10	ปทุมธานี	0.6384
11	ฉะเชิงเทรา	0.6367
12	นครปฐม	0.6354
13	สระบุรี	0.6341
14	แพร่	0.6252
15	ชุมพร	0.6252
16	เพชรบูรณ์	0.6239
17	สมุทรปราการ	0.6231
18	สมุทรสงคราม	0.6203
19	สมุทรสาคร	0.6175
20	เชียงราย	0.6174
21	เชียงใหม่	0.6159
22	สิงห์บุรี	0.6111
23	ปราจีนบุรี	0.6098
24	ขอนแก่น	0.6090
25	ร้อยเอ็ด	0.6075
26	อุดรธานี	0.6062
27	ตราด	0.6049
28	เพชรบุรี	0.5984
29	น่าน	0.5968
30	สงขลา	0.5955
31	บึงกาฬ	0.5942
32	ระนอง	0.5937
33	มหาสารคาม	0.5937
34	อำนาจเจริญ	0.5905
35	พิษณุโลก	0.5895
36	นครนายก	0.5886
37	หนองคาย	0.5881
38	จันทบุรี	0.5862
39	หนองบัวลำภู	0.5857
40	อุตรดิตถ์	0.5845
41	ประจวบคีรีขันธ์	0.5843
42	เลย	0.5819
43	นครราชสีมา	0.5816
44	ลพบุรี	0.5797
45	กาฬสินธุ์	0.5793
46	ยโสธร	0.5790
47	สุโขทัย	0.5757
48	ชัยภูมิ	0.5744
49	นครพนม	0.5742
50	สกลนคร	0.5734
51	ศรีสะเกษ	0.5727
52	สตูล	0.5726
53	ราชบุรี	0.5713
54	พิจิตร	0.5705
55	นครศรีธรรมราช	0.5687
56	พัทลุง	0.5679
57	นครสวรรค์	0.5665
58	มุกดาหาร	0.5661
59	พังงา	0.5649
60	กำแพงเพชร	0.5643
61	ตาก	0.5631
62	อุบลราชธานี	0.5586
63	ตรัง	0.5530
64	อุทัยธานี	0.5508
65	สุราษฎ์ธานี	0.5476
66	กระบี่	0.5465
67	กาญจนบุรี	0.5457
68	สุพรรณบุรี	0.5403
69	อ่างทอง	0.5298
70	บุรีรัมย์	0.5265
71	สุรินทร์	0.5203
72	ยะลา	0.5183
73	สระแก้ว	0.5183
74	ปัตตานี	0.4950
75	ชัยนาท	0.4840
76	นราธิวาส	0.4800
77	แม่ฮ่องสอน	0.4637

ตารางแสดงรายชื่อจังหวัดที่ติดอันดับ ๑๐ จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดหรือมีความยากจนหนาแน่นสูงที่สุด ในช่วงปี๒๕๔๓-๒๕๕๙

ปี พศ	ลำดับ1	ลำดับ2	ลำดับ3	ลำดับ4	ลำดับ5	ลำดับ6	ลำดับ7	ลำดับ8	ลำดับ9	ลำดับ10
2559	แม่ฮ่องสอน (39.21)	นราธิวาส (37.30)	ปัตตานี (35.98)	กาฬสินธุ์ (31.99)	นครพนม (30.24)	ชัยนาท (28.34)	ตาก (27.54)	บุรีรัมย์ (24.32)	อำนาจเจริญ (24.00)	น่าน (22.73)
2558	ปัตตานี (34.91)	แม่ฮ่องสอน (32.19)	ตาก (24.48)	บุรีรัมย์ (23.34)	ยะลา (21.34)	น่าน (21.01)	ชัยนาท (19.64)	นราธิวาส (19.50)	กาฬสินธุ์ (17.78)	กาญจนบุรี (17.63)
2557	แม่ฮ่องสอน (46.08)	นราธิวาส (45.13)	กาฬสินธุ์ (42.67)	ปัตตานี (39.15)	บุรีรัมย์ (39.13)	ตาก (36.53)	ยะลา (32.83)	น่าน (28.80)	เชียงราย (26.83)	นครพนม (24.89)
2556	แม่ฮ่องสอน (65.16)	ปัตตานี (37.44)	นราธิวาส (35.31)	ตาก (34.00)	นครพนม (31.13)	กาฬสินธุ์ (31.03)	มุกดาหาร (29.26)	หนองบัวลำภู (27.38)	บุรีรัมย์ (25.35)	อุบลราชธานี (24.25)
2555	แม่ฮ่องสอน (63.17)	ปัตตานี (46.80)	นราธิวาส (42.73)	กาฬสินธุ์ (39.80)	ศรีสะเกษ (36.07)	ตาก (35.93)	นครพนม (35.28)	สกลนคร (34.25)	บุรีรัมย์ (31.61)	มุกดาหาร (30.80)
2554	แม่ฮ่องสอน (58.85)	ตาก (43.50)	ศรีสะเกษ (35.89)	บุรีรัมย์ (33.67)	ปัตตานี (33.39)	ยโสธร (32.45)	กาญจนบุรี (32.19)	นครพนม (32.11)	ราชบุรี (30.10)	กาฬสินธุ์ (28.55)
2553	แม่ฮ่องสอน (70.39)	ศรีสะเกษ (55.79)	ปัตตานี (54.26)	กาฬสินธุ์ (51.64)	นครพนม (46.41)	ตาก (45.87)	สระแก้ว (40.70)	นราธิวาส (35.24)	บุรีรัมย์ (32.82)	อุตรดิตถ์ (30.69)
2552	แม่ฮ่องสอน (74.39)	ศรีสะเกษ (58.73)	นราธิวาส (54.94)	กาฬสินธุ์ (51.18)	ปัตตานี (49.65)	บุรีรัมย์ (47.18)	สระแก้ว (41.73)	ยะลา (38.66)	ตาก (37.61)	นครพนม (37.06)
2551	แม่ฮ่องสอน (70.39)	กาฬสินธุ์ (57.00)	ศรีสะเกษ (54.87)	ปัตตานี (51.07)	สระแก้ว (46.25)	บุรีรัมย์ (42.84)	นครพนม (40.82)	นราธิวาส (40.13)	ตาก (39.70)	ชัยภูมิ (39.63)
2550	แม่ฮ่องสอน (74.40)	นราธิวาส (53.40)	ศรีสะเกษ (48.93)	สระแก้ว (48.22)	บุรีรัมย์ (47.29)	ปัตตานี (44.99)	สุโขทัย (41.53)	กาฬสินธุ์ (40.23)	ชัยภูมิ (39.74)	ตาก (37.08)
2549	แม่ฮ่องสอน (69.55)	นราธิวาส (66.20)	สระแก้ว (56.26)	บุรีรัมย์ (54.53)	อุบลราชธานี (49.29)	ปัตตานี (43.38)	ศรีสะเกษ (43.19)	ชัยภูมิ (42.39)	กาฬสินธุ์ (40.79)	นครพนม (36.73)
2547	สระแก้ว (68.80)	แม่ฮ่องสอน (59.47)	หนองบัวลำภู (53.92)	ตาก (51.67)	ชัยภูมิ (51.62)	สุรินทร์ (51.44)	ปัตตานี (49.36)	บุรีรัมย์ (49.26)	สกลนคร (48.04)	กาฬสินธุ์ (47.74)
2545	สระแก้ว (69.72)	นราธิวาส (67.61)	อุทัยธานี (63.06)	หนองบัวลำภู (62.75)	ตาก (62.67)	ศรีสะเกษ (62.54)	สุรินทร์ (60.48)	เพชรบูรณ์ (57.54)	แม่ฮ่องสอน (56.74)	ลำปาง (56.55)
2543	อุดรธานี (81.58)	หนองบัวลำภู (76.50)	สุรินทร์ (73.75)	นราธิวาส (73.30)	แม่ฮ่องสอน (72.83)	ยโสธร (70.22)	สระแก้ว (69.50)	เพชรบูรณ์ (69.00)	สุพรรณบุรี (68.92)	นครพนม (67.08)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือสัดส่วนคนจน

ข้อมูลจาก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางแสดงการประเมินสถานการณ์การพัฒนาคนในภาพรวมระดับจังหวัด โดยสะท้อนจาก ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI) สรุปได้ดังนี้

ดัชนีความก้าวหน้าของคน (Human Achievement Index - HAI)					
ห้าจังหวัดก้าวหน้ามากที่สุด			ห้าจังหวัดก้าวหน้าน้อยที่สุด		
ลำดับที่	จังหวัด	ค่าดัชนี	ลำดับที่	จังหวัด	ค่าดัชนี
1	ภูเก็ต	0.6885	77	แม่ฮ่องสอน	0.4637
2	พระนครศรีอยุธยา	0.6811	76	นราธิวาส	0.4800
3	ลำพูน	0.6795	75	ชัยนาท	0.4840
4	นนทบุรี	0.6788	74	ปัตตานี	0.4950
5	กรุงเทพมหานคร	0.6780	73	สระแก้ว	0.5183

ข้อมูลจาก : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในขณะเดียวกันจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาในด้านอื่นๆควบคู่ไปด้วย โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมให้นักเรียนจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปีการศึกษา ๒๕๖๑ มีนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จำนวน ๘๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ทุกโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นผลจากการจัดกิจกรรม

เพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนในการสอบแข่งขันเข้าเรียนในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของจังหวัดที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเป็นกำลังหลักในการพัฒนาจังหวัดต่อไปในอนาคต สำหรับกิจกรรมการขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริ สู่ชุมชน มีกิจกรรม เช่น กิจกรรมขยายผลโครงการศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปายตามพระราชดำริ, กิจกรรมขยายผลโครงการศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ, กิจกรรมขยายผลโครงการรักษ์น้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน, กิจกรรมขยายผลการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง ซึ่งช่วยส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน อาทิ กิจกรรมฝึกอบรมกลุ่มเกษตรกรเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างทักษะเพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์สูตรพระราชทานจากวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นและติตามผล สนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่หมู่บ้าน (ขยายผลองค์ความรู้ด้านดินและปุ๋ยสู่ชุมชน), กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์ในระดับครัวเรือน, กิจกรรมส่งเสริมการจัดทำบัญชีในพื้นที่โครงการศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปายตามพระราชดำริ, กิจกรรมส่งเสริมการปลูกบุก, กิจกรรมผลิตต้นกาแฟอะราบิก้าบนพื้นที่สูง, กิจกรรมส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสานในครัวเรือน และกิจกรรมส่งเสริมการปลูกพืชตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

ในปี ๒๕๕๙ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ ราคาประจำปี มีมูลค่า ๑๒,๒๕๓ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๕๘ คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๔ ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว ปี ๒๕๕๙ เท่ากับ ๖๑,๒๕๕ บาท/คน/ปี อัตราการขยายตัวเศรษฐกิจจังหวัดแม่ฮ่องสอน ข้อมูลรายงานภาวะเศรษฐกิจการคลังจังหวัดแม่ฮ่องสอนในปี ๒๕๕๙ ขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ ๓๕.๑๔ ปรับตัวดีขึ้นจากปี ๒๕๕๘ ที่หดตัวร้อยละ ๐.๔๖ ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการขยายผลโครงการตามแนวพระราชดำริ คือศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ และศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปายตามพระราชดำริ ศูนย์ศิลปาชีพฯ เป็นหัวใจหลักของการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้สาธิต ทดลอง ค้นคว้า วิจัย ไว้แล้ว ทั้งการส่งเสริมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ทั้งในพื้นที่ราบและพื้นที่สูง และมีคณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นประธานสำหรับการแก้ไขปัญหาความยากจนและคุณภาพชีวิตที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพราะการให้บริการภาครัฐยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากมีประชากรหลายกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่บนพื้นที่สูงทั้ง ๗ อำเภอ

แม้ว่าการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนขาดการส่งเสริมพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน พื้นที่การเกษตรมีน้อย การบริการภาครัฐไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านไฟฟ้า ประปา เป็นต้น เนื่องจากสภาพภูมิประเทศห่างไกล ทุรกันดาร ประชาการส่วนใหญ่ประกอบด้วยหลายกลุ่มชาติพันธุ์ อยู่บนพื้นที่สูง ประกอบกับกระทรวง กรม ที่เกี่ยวข้อง ยังจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนั้น จังหวัดจะต้องแก้ไขปัญหานี้อย่างต่อเนื่อง ทั้ง ปี ๒๕๖๓ และ ปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ หรือจนกว่าประชาชนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเท่าเทียมกับจังหวัดอื่นๆ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : การจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ไว้ คือ เพิ่มความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินโครงการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑ โครงการ งบประมาณ ๓๘,๒๘๘,๐๐๐ บาท กิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย กิจกรรมฝึกอบรมประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กิจกรรมสร้างฝายชะลอน้ำสร้างความชุ่มชื้นในเขตป่าอนุรักษ์ และกิจกรรมปลูกจิตสำนึกในใจเยาวชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าและระบบนิเวศน์ นอกจากนั้นจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินโครงการด้านการแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่า จำนวน ๑ โครงการ คือ โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควัน ไฟป่า และมลภาวะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน งบประมาณ ๘,๗๔๔,๙๐๐ บาท

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าสถานการณ์ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก Particulate Matter ๑๐ micron (PM๑๐) เมื่อเทียบย้อนหลังกลับไปแล้วปริมาณฝุ่นละอองในอดีตจะมีรูปแบบสูงขึ้นอย่างฉับพลันในช่วงเวลาอันสั้น ระหว่างเดือน มีนาคม ปัจจุบันแนวโน้มได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น คือ ปริมาณฝุ่นละอองจะไม่สูงขึ้นอย่างฉับพลัน แต่จะคงอยู่ในรูปแบบที่เกินกว่ามาตรฐานไม่สูงมาก เป็นระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น ซึ่งจากแนวโน้มดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า พฤติกรรมของประชาชนชาวแม่ฮ่องสอน ต่อการเกิดไฟป่า และหมอกควันเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น คือปริมาณฝุ่นสูงสุดลดลง ปริมาณวันที่ฝุ่นละอองเกินมาตรฐานลดลง และเชื่อว่าหากดำเนินมาตรการเช่นนี้ต่อไป จะส่งผลให้ค่าปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM๑๐ ไม่เกินมาตรฐานในที่สุด และยังคงมีการเผาที่สามารถควบคุมได้ และคงสภาพวิถีชุมชนได้ต่อไป ประกอบกับทาง ภาครัฐกำหนดมาตรการในการควบคุมและลดการเผา ๓ มาตรการ ได้แก่

๑. ประกาศการช่วงเวลาห้ามเผา ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ เป็นช่วงระยะเวลาปลอดการเผาอย่างเด็ดขาด และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดในช่วงเวลาห้ามเผา

๒. ประกาศเขตควบคุมไฟป่าในท้องที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยกำหนดให้พื้นที่ทุกหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ในท้องที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็น “เขตควบคุมไฟป่า"

๓. ประกาศมาตรการป้องกันและควบคุมการเผา ทั้งในการจัดการภาคเกษตรกรรม การจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการไฟป่า เพื่อไม่ให้เกิดมลพิษทางอากาศ หรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายหรือเสียหาย

นอกจากนี้ ได้จัดให้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือป้องกันแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันระดับอำเภอ ทั้ง ๗ อำเภอ และเน้นการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ ในเชิงรุก เพื่อให้เข้าถึงพื้นที่เสียงและกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้สื่อภาษาถิ่น และการเดินเคาะประตูบ้านชี้แจง ทำความเข้าใจ ในการป้องกันไฟป่าให้ประชาชนทุกคนได้เข้าใจถึงผลกระทบและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการเกิดไฟป่า

ในส่วนของมาตรการลดเชื้อเพลิง ได้บูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการทำลายเชื้อเพลิงบริเวณที่มีปริมาณเชื้อเพลิงหนาแน่น เสี่ยงต่อการเกิดไฟป่ารุนแรง มีการจัดตารางเพื่อกำหนดพื้นที่ชิงเผา ทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันการลุกลามของไฟในพื้นที่ ส่งเสริมให้มีการนำใบไม้แห้ง วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร มาใช้ประโยชน์ ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือตามแนวทางของนวัตกรรมใหม่ เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและเพิ่มรายได้แก่ชาวบ้าน ซึ่งจะเป็นการช่วยลดปริมาณเชื้อเพลิงอีกแนวทางหนึ่ง เช่น ทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน ปุ๋ยอินทรีย์จากเศษวัสดุที่เป็นเชื้อเพลิง เป็นต้น

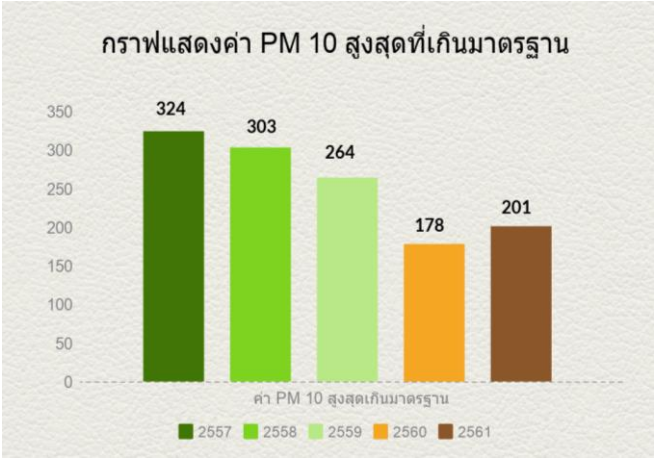
ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ พบว่ามีพื้นที่ป่าปี ๒๕๖๐ รวม ๖,๙๐๑,๒๘๓.๕๓ไร่ และคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๕๐ ซึ่งส่งผลให้จังหวัดพยายามรักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้ให้ได้ ร้อยละ ๘๖.๕๐ ตลอดไป ตามตัวชี้วัดของจังหวัด นอกจากนี้จังหวัดมีผลการดำเนินงานด้านการจัดการไฟป่าและหมอกควันเป็นที่น่าพอใจมาก ในปี 2561 มีจำนวนวันที่มีค่า PM10 เกินมาตรฐาน จำนวน 16 วัน ลดลงจากปี 2560 จำนวน 1 วัน และพบว่าค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก ในปี 2561 พบว่า เกินค่ามาตรฐาน (120 ไม่โครกรัม/ลูกบาศก์เมตร) 16 วัน ซึ่งเกิดขึ้นในเดือนมีนาคม 8 วัน และเดือนเมษายน 8 วัน ค่าฝุ่นละอองโดยเฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงสุดในวันที่ 30 มีนาคม 2561 คือ 201 ไม่โครกรัม/ลูกบาศก์เมตร จำนวนที่เกิดจุด Hotspot ในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๙๐๑ จุด ลดลงจากปี ๒๕๖๐ จำนวน ๒๖๘ จุด หรือลดลงจากปี ๒๕๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙ และในปี ๒๕๖๑ ไม่มีจำนวนเที่ยวบินที่ยกเลิก

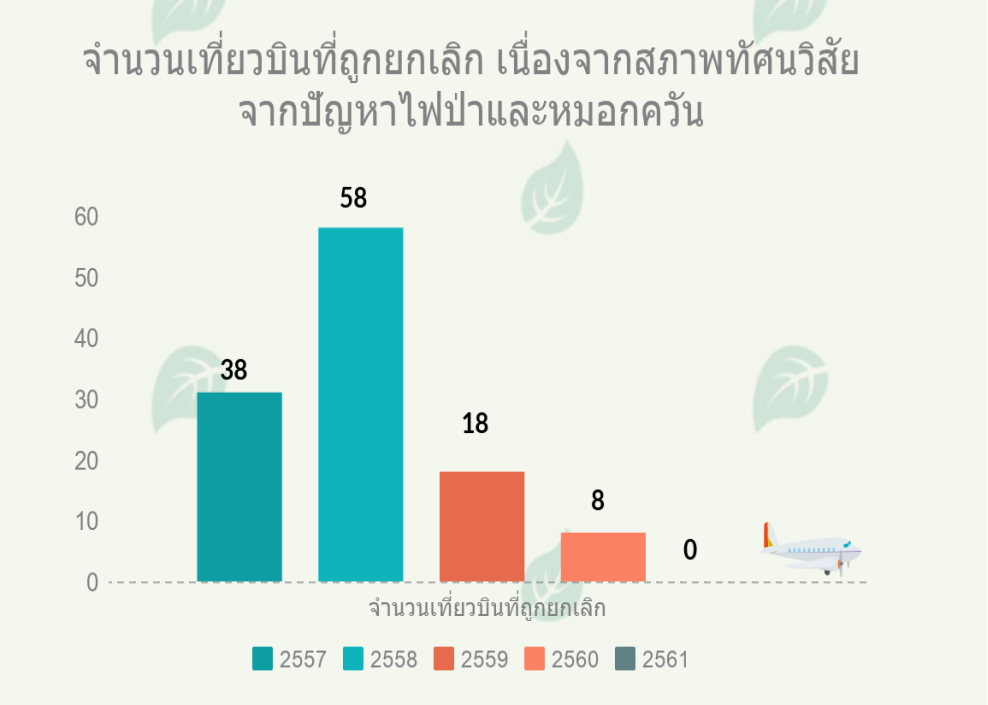
กราฟสถานการณ์การตรวจพบจุดความร้อน Hot spot แยกรายอำเภอปี 1 มกราคม – 30 เมษายน 2561

GISTDA

ตารางจุดความร้อน (Hotspot) แยกรายอำเภอ
แบ่งตามประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน วันที่ 1 มกราคม - 30 เมษายน 2561

อำเภอ	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน (จำนวนจุดความร้อน)						รวมทั้งหมด
	ป่าอนุรักษ์	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขต สปก.	พื้นที่เกษตร	พื้นที่ริมทางหลวง (50 เมตร)	ชุมชนและอื่นๆ	
ปาย	65	30	0	1	0	0	96
ปางมะผ้า	83	0	0	0	0	1	84
เมืองแม่ฮ่องสอน	78	49	0	1	0	1	129
ขุนยวม	8	47	0	0	0	1	56
แม่ลาน้อย	23	56	0	3	0	3	85
แม่สะเรียง	266	66	1	5	0	17	355
สบเมย	12	68	0	1	0	15	96
รวมทั้งหมด	535	316	1	11	0	38	901

ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนต้องแก้ที่ต้นเหตุของปัญหา จากสาเหตุปัญหา คือ การเผาป่าของราษฎรเพื่อการเก็บของป่าและล่าสัตว์ ซึ่งได้ทำความเสียหายแก่ป่าไม้ โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแนวทางในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑. ปลูกค่านิยมให้ราษฎรยอมรับและลดการเผาป่าลงให้ได้ สร้างค่านิยมที่ถูกต้องส่งเสริมให้ราษฎรรวมกลุ่มจัดตั้งกฎกติกาภายในหมู่บ้านให้เข้มแข็ง

๒. ส่งเสริมความรู้ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการกำจัดเศษวัชพืช เช่น การทำปุ๋ยหมัก เพื่อลดการเผาในภาคเกษตร

๓. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและสร้างความชุ่มชื้นให้กับผืนป่าและจัดตั้งแนวป้องกันไฟป่า

๔. ส่งเสริมการดูแลรักษาป่าโดยชุมชน โดยภาครัฐให้ความรู้ทางหลักวิชาการที่ถูกต้อง

๕. ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สามารถปลูกในพื้นที่ป่าได้ เช่น ผักหวาน และกาแฟ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนมีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยไม่เผาทำลายป่าเสริมสร้างกองกำลัง (ภาคประชาชน) ในการเฝ้าระวังและดูแลรักษาป่า รวมทั้งการฝึกอบรมให้ความรู้ในการรักษาและป้องกันไฟป่า

นอกจากนี้ ยังมีการบูรณาการ วางแผนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ปกครอง ตำรวจ ทหาร อปท. กำนัน ผู้ใหญ่ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูล สำรวจพื้นที่ทำกินและร่วมกันแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่า อย่างไรก็ตามจังหวัดได้ให้ความสำคัญและจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นเรื่องของรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพ และมีผลต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ : การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในและตามแนวชายแดน

จังหวัดได้กำหนดเป้าสงค์ของประเด็นการพัฒนานี้ คือ ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์และสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคม, หมู่บ้าน/ชุมชน ปลอดภัยยาเสพติด, สร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน, ผลกระทบจากสาธารณภัยลดลง, หมู่บ้านเพื่อความมั่นคงอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหมู่บ้านยามชายแดนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความมั่งคงและความสงบเรียบร้อย จำนวน ๑ โครงการ งบประมาณ ๖,๓๐๐,๐๐๐ บาท กิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย กิจกรรมอบรมสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และกิจกรรมเทิดพระเกียรติเมืองสามหมอกน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และบรมวงศานุวงศ์

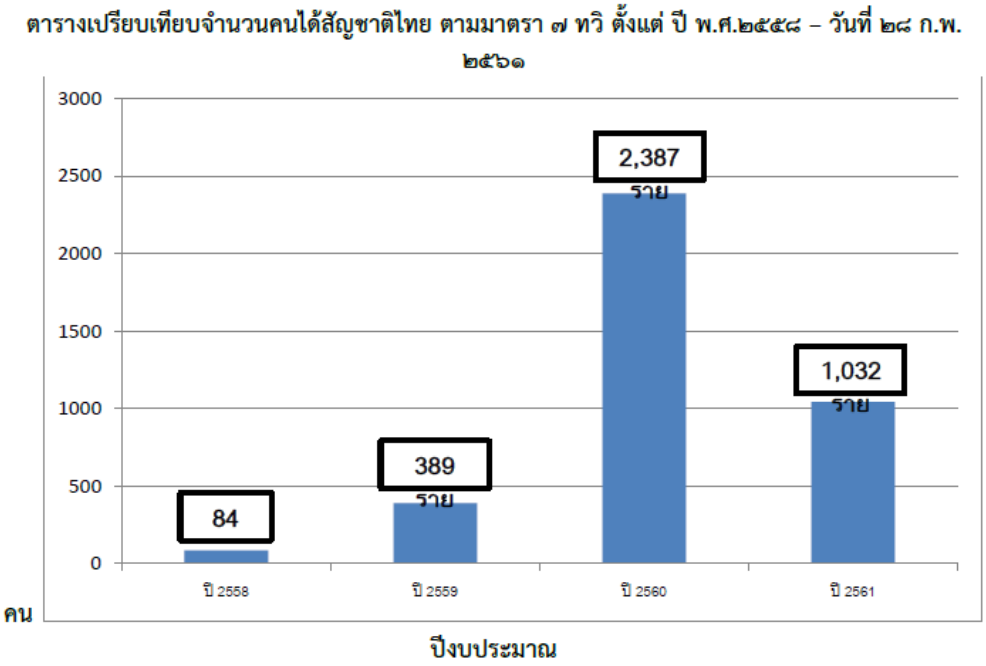
ด้วยที่ตั้งของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีชายแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาทั้ง ๗ อำเภอ จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในและความมั่นคงตามแนวชายแดน โดยขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งในมิติของการพัฒนาพื้นที่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาคน และการเสริมสร้างทักษะอาชีพให้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนในปี ๒๕๖๐ จังหวัดแม่ฮ่องสอนร่วมกับกองทัพภาคที่ ๓ ได้กำหนดหมู่บ้านเป้าหมายตามโครงการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในระดับพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน (พมพ.) จำนวน ๕๔ หมู่บ้าน ๒๐ ตำบล ใน ๗ อำเภอ ให้เป็นหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงพื้นที่ชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามแนวทางพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๙ เนื่องจากกลุ่มประชากรดังกล่าวเป็นกลุ่มประชากรชาวเขาและอยู่ห่างไกล ต้องมีการเฝ้าระวัง ติดตาม กลุ่มเป้าหมายให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีชีวิตขั้นพื้นฐานที่ดีและสามารถพึ่งพาตนเองได้

ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ พบว่า จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนปลอดยาเสพติด ๓๕๓ หมู่บ้านจากหมู่บ้าน เป้าหมาย ๔๒๑ หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๘๔ ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ ๙๐ และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑)จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในสถานบริการทุกระบบ ทั้งหมด ๔๔๘ คน แยกเป็นระบบสมัครใจ จำนวน ๓๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๖๓ ระบบบังคับบำบัด จำนวน ๑๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๖ และระบบต้องโทษ จำนวน ๕๐ คน ซึ่งการดำเนินงานเกินค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากได้รับการจัดสรรงบประมาณจากจังหวัด หน่วยงานในพื้นที่มีการบูรณาการความร่วมมือในการจัดกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยเฉพาะสถานพยาบาล มีผลการดำเนินงานเกินค่าเป้าหมายสูงสุดนอกจากนี้ในส่วนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในพื้นที่โดยการฝึกอบรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ประชาชนมีความสมัครสมานสามัคคี และประชาชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนแม้จะมีความยากจนที่สุดในประเทศ ลักษณะภูมิประเทศมีเป็นภูเขาสูง ชุมชนห่างไกล ทุรกันดาร ถนนมีความยากลำบาก ขาดการพัฒนา แต่ประชาชนชาวแม่ฮ่องสอนมีความตื่นตัวสูง ทั้งนี้ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานโดยสรุป คือสภาพภูมิประเทศ เป็นภูเขาสูง พื้นที่ติดกับแนวชายแดนทั้ง ๗ อำเภอ ยากต่อการเข้าถึงพื้นที่เพื่อจับกุม ปราบปรามขาดวัสดุ อุปกรณ์ ในการตรวจ สกัดยาเสพติดขาดบุคลากรในการแก้ไขปัญหาด้านเสพติดกลุ่มผู้ค้าในพื้นที่เป็นกลุ่มผู้ค้ารายย่อย กลับมาเคลื่อนไหวทำการค้ามากขึ้น ยังคงต้องเฝ้าติดตามระวังอย่างใกล้ชิดในพื้นที่อำเภอปาย ปางมะผ้าชนกลุ่มน้อยในประเทศเมียนมาฝั่งตรงข้ามกับอำเภอปายและอำเภอปางมะผ้า มีการใช้กองกำลังคุ้มกันในการลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่ชายแดนแม่ฮ่องสอนจากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจังหวัดต้องเฝ้าระวัง ตรวจตรา ป้องกันเรื่องนี้อย่างจริงจังทุกๆปีรวมถึงเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีความยากลำบากในการเดินทางเข้าไปรณรงค์ในการปรองดองสมานฉันท์ สร้าง

ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย ปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. และเยาวชน

จุดเน้นในการพัฒนาอีกประการหนึ่ง ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนนำมาเป็นวาระการพัฒนาของจังหวัด คือ การแก้ไขปัญหาบุคคลไร้สัญชาติ เนื่องจากทุกอำเภอในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเขตแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมารวมระยะทางประมาณ ๔๘๓ กิโลเมตร โดยเป็นพื้นดินประมาณ ๓๒๖ กิโลเมตร เป็นแม่น้ำประมาณ ๑๕๗ กิโลเมตร แบ่งเป็นแม่น้ำสาละวิน ๑๒๗ กิโลเมตร และแม่น้ำเมย ๓๐ กิโลเมตรจากข้อมูลประชากรในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ปี ๒๕๖๑ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประชากรทั้งสิ้น ๒๘๑,๔๐๗ คน เป็นชาย ๑๔๓,๒๗๙ คน เป็นหญิง ๑๓๘,๑๒๘ คน ในจำนวนข้างต้นนี้ยังไม่รวมถึงประชากรแฝงที่เป็นคนต่างด้าว ซึ่งบางส่วนได้อพยพเข้ามาตั้งรกรากอยู่ตามแนวชายแดนมาเป็นเวลานานแล้ว แต่เนื่องจากการสำรวจและจัดทำทะเบียบราษฎร์ในอดีตไม่สามารถจัดทำข้อมูลได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากการเข้าถึงประชาชนเป็นไปอย่างยากลำบาก ส่งผลให้ข้อมูลการสำรวจอาจตกหล่นไป ทำให้ประชากรจำนวนหนึ่งตกอยู่ในฐานะบุคคลไร้รัฐ หรือบุคคลผู้ซึ่งไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือที่รู้จักกันในนาม “คนต่างด้าว” ด้วยระยะเวลาที่ล่วงเลยมานานกลุ่มประชากรดังกล่าวได้ให้กำเนิดทายาทรุ่นต่อๆมาจนมีจำนวนประชากรมากขึ้น และทายาทของบุคคลเหล่านั้นก็ไม่ได้รับสัญชาติไทยเช่นเดียวกับบิดามารดาจากการสำรวจข้อมูลในเบื้องต้นโดยที่ทำการปกครองจังหวัด ร่วมกับที่ทำการปกครองอำเภอทั้ง ๗ อำเภอ พบว่ามีจำนวนประชากรที่ยังไม่มีสถานะทางทะเบียน หรือบุคคลที่ยังไม่มีสัญชาติไทยประมาณ ๓๗,๕๗๓ คน โดยแยกเป็นรายอำเภอดังนี้ ๑) อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑๕,๕๘๔ คน ๒) อำเภอแม่ลาน้อย จำนวน ๒๒๘ คน ๓) อำเภอแม่สะเรียง จำนวน ๓,๑๔๖ คน ๔) อำเภอขุนยวม จำนวน ๑,๐๑๐ คน ๕) อำเภอปางมะผ้า จำนวน ๔,๕๒๓ คน ๖) อำเภอปาย จำนวน ๖,๒๔๙ คน และ ๗) อำเภอสบเมย จำนวน ๖,๘๓๓ คน บุคคลเหล่านี้เกิดและอาศัยอยู่ในประเทศไทยและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก การดำเนินงานที่ผ่านมาจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ สร้างให้เกิดการตระหนักในสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ได้รับบริการภาครัฐอย่างทั่วถึง ซึ่งบุคคลผู้ไร้สัญชาติจัดอยู่ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม จังหวัดได้ผลักดันให้เกิดการให้สิทธิประชาชนอย่างถั่วถึง ทั้งสิทธิในการรับการบริการภาครัฐ สิทธิในการทำมาหากิน สิทธิในการออกเสียงและแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้เร่งรัดให้มีการแก้ไขปัญหาบุคคลไร้สัญชาติมาโดยตลอด โดยผลการดำเนินในรอบ ๑ ปี ข้อมูล ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดำเนินการอนุมัติให้สัญชาติไทย กรณีเกิดในไทย ก่อน ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ (มาตรา ๒๓) จำนวน ๑๓๑ ราย, อนุมัติให้สัญชาติไทย กรณีเกิดในไทย บิดามารดาเกิดนอกประเทศและอพยพเข้ามาในไทยเกิน ๑๕ ปี จำนวน ๒,๓๘๗ ราย และมีการเพิ่มชื่อกรณีคนไทยตกหล่น จำนวน ๑,๒๕๙ ราย นอกจากนั้นยังมีการอนุมัติให้สถานะต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบ (เกิดนอกราชอาณาจักรไทย) จำนวน ๓๖๑ ราย

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนคนได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ พบว่า ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีจำนวนคนได้สัญชาติไทย จำนวน ๘๔ ราย, ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีจำนวนคนได้สัญชาติไทย จำนวน ๓๘๙ ราย, ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มีจำนวนคนได้สัญชาติไทย จำนวน ๒,๓๘๗ ราย และ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีจำนวนคนได้สัญชาติไทย จำนวน ๑,๐๓๒ ราย

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าจำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับสถานะทางทะเบียนราษฎร์ ทำให้บุคคลเหล่านั้นขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โอกาสในการใช้สิทธิ์รักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลของรัฐ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเล็งเห็นถึงปัญหาบุคคลไร้สัญชาติในจังหวัด จึงได้ทบทวนแผนพัฒนาจังหวัด ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) และเพิ่มเติมตัวชี้วัดการพัฒนาในประเด็นการพัฒนาที่ ๕ การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในและความมั่นคงตามแนวชายแดน แผนงานที่ ๕ เรื่องการแก้ไขปัญหาบุคคลไร้สัญชาติ โดยกำหนดตัวชี้วัดว่าร้อยละของผู้มีคุณสมบัติตามกฎหมายได้รับการพิจารณาอนุมัติให้สัญชาติไทยเพิ่มขึ้น ๑๐ % ขับเคลื่อนโดยกลยุทธ์เร่งรัดการกำหนดสถานะบุคคลตามกฎหมายโดยมีเป้าหมายสูงสุดที่การสร้างความมั่นคงในชีวิตให้กับประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอย่างเท่าเทียมกัน และขับเคลื่อนงานด้านความมั่นคงภายใต้การการบูรณาการของหน่วยงานทุกภาคส่วนอย่างบูรณาการ

๒. รายงานผลการดำเนินงานการตรวจติดตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตามที่ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี และคณะ มีกำหนดเดินทางมาติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ และมีกำหนดเดินทางมาพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อรับฟังบรรยายสรุปความก้าวหน้าโครงการตามข้อสั่งการ และร่วมกิจกรรมเกี่ยวข้าว (ที่ได้ทำนาโยนไว้เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑) ในวันพุธที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ ณ ศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปายตามพระราชดำริ (ศูนย์ท่าโป่งแดง) ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน นั้น เนื่องด้วยในวันดังกล่าวสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางของคณะผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอนพร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จึงได้ดำเนินการร่วมรับฟังบรรยายสรุปความก้าวหน้าโครงการตามข้อสั่งการของ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี และร่วมกิจกรรมเกี่ยวข้าวกับประชาชนในพื้นที่ ณ ศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปายตามพระราชดำริ (ศูนย์ท่าโป่งแดง) ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน โดยสรุปเป็นดังนี้

รับฟังบรรยายสรุปความก้าวหน้าโครงการและข้อสั่งการขององคมนตรี ดังนี้

๑) รับฟังบรรยายสรุปความก้าวหน้าโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ นำเสนอโดย ผู้แทนโครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน

ตามที่สำนักงาน กปร. แจ้งขอความอนุเคราะห์จังหวัดแม่ฮ่องสอน สนับสนุนงบประมาณปี ๒๕๖๒ สำหรับซ่อมแซมระบบส่งน้ำภายในศูนย์บริการและพัฒนาพื้นที่สูงปางตองตามพระราชดำริ ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้แก่ โครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน จำนวน ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท

<u>การดำเนินการ</u>

จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน เตรียมสนับสนุนงบประมาณจังหวัด ปี ๒๕๖๒ เพื่อไปดำเนินโครงการซ่อมแซมระบบส่งน้ำภายในศูนย์บริการและพัฒนาพื้นที่สูงปางตองตามพระราชดำริ วงเงินงบประมาณ ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยให้โครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน เป็นหน่วยดำเนินการ ทั้งนี้ โครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน ได้แจ้งผลการดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไปยังกรมชลประทาน จำนวนทั้งสิ้น ๔ โครงการ ทั้งนี้ได้รวมโครงการซ่อมแซมระบบส่งน้ำภายในศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ งบประมาณ ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท ไว้ด้วยแล้ว

ปัจจุบัน มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ควรปรับปรุงซ่อมแซม รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ โครงการ งบประมาณ ๑๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งเป็นโครงการที่มีความเร่งด่วน จำนวน ๖ โครงการ งบประมาณ ๙๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่	รายการ	สถานที่ดำเนินการ			วงเงินงบประมาณ (บาท)	ปีก่อสร้าง	แหล่งงบประมาณ	ผลการดำเนินงาน
		ตำบล	อำเภอ	จังหวัด				
1	ซ่อมแซมระบบส่งน้ำภายในศูนย์พัฒนาที่สูงปางตอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	หมอกจำแป่	เมือง	แม่ฮ่องสอน	4,500,000	2562	กรมชลประทาน	รอการจัดสรร
2	ปรับปรุงระบบส่งน้ำโครงการเก็บกักน้ำในถ้ำ (น้ำตูรายทาง)	สบป่อง	ปางมะผ้า	แม่ฮ่องสอน	5,000,000	2562	กรมชลประทาน	ได้รับงบประมาณแล้ว
3	อาคารบังคับน้ำห้วยร่องแห้ง พร้อมระบบส่งน้ำ (จัดหาน้ำช่วยเหลือราษฎรบ้านปางคอง)	นาปู่ป้อม	ปางมะผ้า	แม่ฮ่องสอน	19,000,000	2563	กปร.	-
4	ปรับปรุงอาคารป้องกันการกัดเซาะฝายปางมะผ้า (บริเวณศูนย์วิจัยข้าวแม่ฮ่องสอน)	สบป่อง	ปางมะผ้า	แม่ฮ่องสอน	18,000,000	2563	กปร.	-
5	ปรับปรุงเสริมสันเขื่อนเพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำห้วยโป่งอ่อน	หมอกจำแป่	เมือง	แม่ฮ่องสอน	39,000,000	2563	กปร.	-
6	ซ่อมแซมระบบท่อส่งน้ำปางตองเส้นเล็กตามพระราชดำริ	หมอกจำแป่	เมือง	แม่ฮ่องสอน	6,000,000	2563	กรมชลประทาน	-
7	ปรับปรุงระบบผันน้ำอ่างเก็บน้ำม่อนตะแลง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	ผาบ่อง	เมือง	แม่ฮ่องสอน	15,000,000	2563	กรมชลประทาน	-
8	ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายห้วยขาน ตามพระราชดำริ	หมอกจำแป่	เมือง	แม่ฮ่องสอน	15,000,000	2563	กรมชลประทาน	-
9	ปรับปรุงระบบส่งน้ำฝายห้วยหมู ตามพระราชดำริ	สบป่อง	ปางมะผ้า	แม่ฮ่องสอน	9,000,000	2563	กรมชลประทาน	-
10	ปรับปรุงฝายน้ำลาง ตามพระราชดำริ	สบป่อง	ปางมะผ้า	แม่ฮ่องสอน	3,500,000	2563	กรมชลประทาน	-
11	ปรับปรุงระบบส่งน้ำ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาในสอย ตามพระราชดำริ	นาปู่ป้อม	ปางมะผ้า	แม่ฮ่องสอน	9,000,000	2563	กรมชลประทาน	-
12	ปรับปรุงระบบส่งน้ำโครงการจัดหาน้ำโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 22	แม่นาเติง	ปาย	แม่ฮ่องสอน	6,000,000	2563	กรมชลประทาน	-
รวม					149,000,000			

ผลการดำเนินการโครงการพัฒนาราษฎรชาวไทยภูเขา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านปางคอง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การประชุมชี้แจงเกษตรกร และเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรผู้ใช้น้ำ บ้านปางคอง

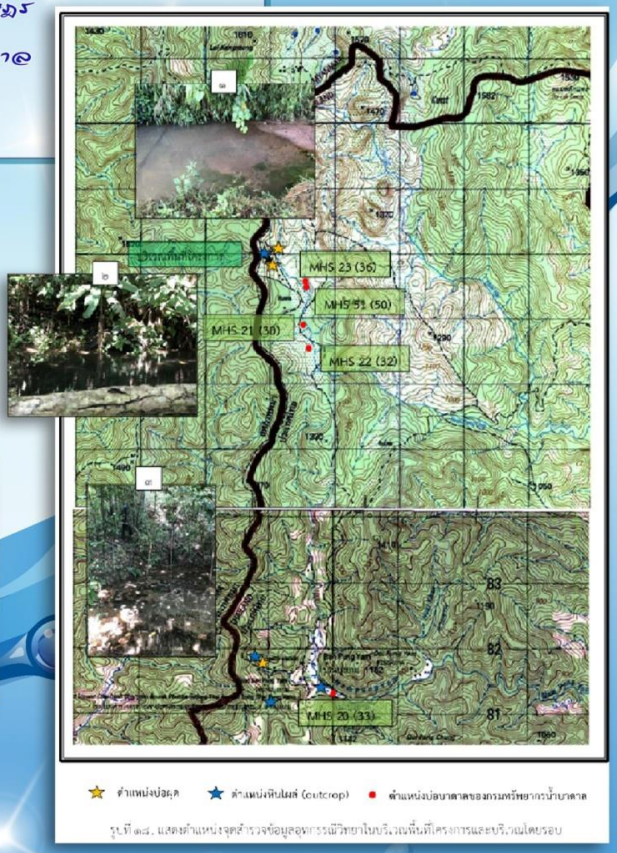

การศึกษาอุทกธรณีวิทยา อ่างเก็บน้ำปางคอง

จากข้อมูลบ่อบาดาลบริเวณหมู่บ้านปางคอง ทั้งหมด 5 บ่อ(เดิม) ของกรมทรัพยากร พบว่าแหล่งน้ำจากบ่อบาดาลในพื้นที่ยังสามารถรองรับ และเพียงพอต่อความต้องการของราษฎร แต่สมควรได้รับการซ่อมแซม และพัฒนาบ่อบาดาลให้ใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

★ ตำแหน่งบ่อมูล ★ ตำแหน่งฟันโผล่ (outcrop) ● ตำแหน่งบ่อบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล

รูปที่ ๓๘. แสดงตำแหน่งจุดสำรวจข้อมูลอุทกธรณีวิทยาในบริเวณพื้นที่โครงการและบริเวณโดยรอบ

๒) รับฟังบรรยายสรุปโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ - ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน นำเสนอโดย ผู้แทนสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง

ตามที่ นายพลากร สุวรรณรัฐองคมนตรี และคณะได้เดินทางมาติดตามและขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเขตพื้นที่ภาคเหนือ ครั้งที่ ๘ ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๑ และในวันพุธที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมโครงการพระราชดำริปางตอง ๒ (ปางอุ๋ง) ทางโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ - ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รายงานความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานของโครงการฯ ข้อหนึ่งว่ายังขาดรถยนต์ราชการและอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ในการศึกษาวิจัย ท่านองคมนตรีได้มีข้อสั่งการให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดำเนินการสำรวจเรือยางสำหรับลาดตระเวน และคุ้มครองป่า “ป่าสักนวมินทรราชินี” เนื่องจากเรือยางที่สำนักงาน กปร. สนับสนุนเมื่อปี ๒๕๕๓ จำนวน ๖ ลำ ปัจจุบันมีสภาพชำรุดเสียหายตามอายุการใช้งาน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ - ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน นั้น

<u>การดำเนินการ</u>

ส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง จึงขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินงานโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ - ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

๑. เรือยางล่องแก่ง ขนาดความยาว ๔๒๐ เซนติเมตร พร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑๐ ลำ ราคาลำละ ๗๕,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๗๕๐,๐๐๐ บาท

๒. รถยนต์บรรทุก (ดีเซล) ขนาด ๑ ตัน ปริมาตรกระบอกสูบไม่ต่ำกว่า ๒,๕๐๐ ซีซี หรือกำลังเครื่องยนต์สูงสุดไม่ต่ำกว่า ๑๑ กิโลวัตต์ ขับเคลื่อน ๔ ล้อ แบบมีช่องว่างหลังคนขับ (cab) จำนวน ๑ คัน ราคาคันละ ๘๒๙,๐๐๐ บาท

๓. การจัดตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าชั่วคราวสบของ ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าสักนวมินทรราชินีแม่ฮ่องสอน จำนวน ๓ หน่วย เป็นเงิน ๑,๕๐๕,๖๐๐ บาท ได้แก่

๑) จุดสกัดชั่วคราวสบของ

๒) จุดสกัดชั่วคราวดอยเขียว

๓) จุดสกัดชั่วคราวน้ำบ่อสะเป่

รวมงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุนจากสำนักงาน กปร. เป็นเงินจำนวน ๓,๐๘๔,๖๐๐ บาท (สามล้านแปดหมื่นสี่พันหกร้อยบาทถ้วน)

๓) รับฟังบรรยายสรุปโครงการก่อสร้างศาลาทรงงานสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในรัชกาลที่ ๙ และโครงการจัดซื้ออุปกรณ์ประปาหมู่บ้าน บ้านปางคอง หมู่ที่ ๑๒ ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า นำเสนอโดย ผู้แทนอำเภอปางมะผ้า

ตามที่สำนักงาน กปร. แจ้งขอความอนุเคราะห์จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนดำเนินการปรับปรุงศาลาทรงงานให้อยู่ในสภาพดี และสมพระเกียรติ

นอกจากนั้น เพื่อช่วยเหลือราษฎรในหมู่บ้านปางคองให้มีระบบน้ำประปาหมู่บ้านใช้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณเหลือจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ในการดำเนินการโครงการจัดซื้ออุปกรณ์ประปาหมู่บ้าน บ้านปางคอง หมู่ที่ ๑๒ ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า ดำเนินการโดย ที่ทำการปกครองอำเภอปางมะผ้า งบประมาณ ๒๓๗,๐๐๐ บาท (สองแสนสามหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน) การดำเนินการแล้วเสร็จ ๑๐๐ %

๔) รับฟังบรรยายสรุปโครงการก่อสร้างสนามกีฬาโรงเรียนร่มเกล้าปางตอง นำเสนอโดย โยธาธิการและ ผังเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการก่อสร้างสนามกีฬาโรงเรียนร่มเกล้าปางตอง ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดำเนินการโดย สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน งบประมาณ ๔๑๓,๐๐๐ บาท ถ้วน (สี่แสนหนึ่งหมื่นสามพันบาทถ้วน) เริ่มสัญญาวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑ สิ้นสุดสัญญา ๒๔ มกราคม ๒๕๖๒ การดำเนินการแล้วเสร็จ ๑๐๐ %

ร่วมกิจกรรมเกี่ยวข้าว

นายสิริรัฐ ชุมอุปการ พร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการ ข้าราชการ ร่วมเกี่ยวข้าวกับเกษตรกรในพื้นที่ โดยมีนายศิวะพงศ์ นฤบาล ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวแม่ฮ่องสอน สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานฐานการเรียนรู้ด้านข้าว ในโครงการศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปายตามพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ศูนย์วิจัยข้าวแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินกิจกรรมในโครงการศูนย์บริการและพัฒนา ลุ่มน้ำปายตามพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๕ กิจกรรม คือ

๑. จัดทำแปลงเรียนรู้ จำนวน ๒ ด้าน ได้แก่

๑) แปลงเรียนรู้ด้านพันธุ์ และการผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง ปลูกข้าวจำนวน ๓ พันธุ์ คือ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ กข๒๑ และ กข๕๙

๒) แปลงเรียนรู้ด้านการจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๒. จัดแสดงพันธุ์ข้าวพื้นเมือง โดยปลูกข้าวนาที่สูงพื้นเมืองจำนวน ๑๐๐ ตัวอย่างพันธุ์

๓. ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจำนวน ๓ พันธุ์ คือ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ กข๒๑ และ กข๕๙ เพื่อสนับสนุนแก่เกษตรกร เป้าหมายการผลิต ๔,๐๐๐ กิโลกรัมขณะนี้อยู่ระหว่างการเก็บเกี่ยว

๔. ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตข้าวให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ เป้าหมาย ๑๐๐ ราย ดำเนินการได้จริง ๔๐๐ ราย

๕. ขยายผลการดำเนินงานสู่ชุมชน โดยได้ดำเนินการที่บ้านห้วยแก้วบน ตำบลผาบ่อง พื้นที่ ๓ ไร่

เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ได้เดินทางไปร่วมปลูกข้าวพันธุ์ กข๕๙ โดยวิธีโยนกล้า ที่ฐานเรียนรู้ด้านข้าว ศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปายตามพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข้าวพันธุ์ กข๕๙ เป็นข้าวเจ้า ได้จากการผสมพันธุ์ ๓ ทางระหว่างข้าวลูกผสมชั่วที่ ๑ ของ กข๒๑ และ IR๖๘ นำไปผสมกับ PSL๘๖๐๒๒-๗๗-๒-๒-๑-๒ ที่ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก และได้รับการรับรองพันธุ์จากคณะกรรมการวิจัยและพัฒนากรมวิชาการเกษตร เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

ลักษณะประจำพันธุ์ เป็นข้าวเจ้า ต้นสูงประมาณ ๑๒๕ เซนติเมตร ไวต่อช่วงแสงอย่างอ่อน เก็บเกี่ยวกลางเดือนพฤศจิกายน ทรงกอตั้งต้นแข็งไม่ล้มง่าย ผลผลิตประมาณ ๖๒๔ กิโลกรัมต่อไร่ ปริมาณอมิโลส ๑๕.๖ เปอร์เซ็นต์ ข้าวสุกนุ่ม ต้านทานต่อโรคไหม้

เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ นายสิริรัฐ ชุมอุปการ ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน พร้อมด้วยข้าราชการ และเกษตรกรในพื้นที่ ได้ร่วมเกี่ยวข้าวในแปลงดังกล่าว และมีเกษตรกรจากบ้านห้วยซลอบ ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้มาคัดเลือกรวงข้าวเพื่อนำกลับไปทำเมล็ดพันธุ์ด้วย

ศูนย์ข่าวโป่งแดง

จัดทำโดย
สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน
ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอนหลังใหม่ ชั้น ๓
อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๕๘๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๕๓๖๑ ๒๘๘๘ โทรสาร ๐ ๕๓๖๑ ๒๗๘๘